

SUOMENMAAN VIRALLINEN TILASTO.

XVII.

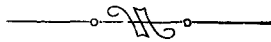
METSÄNHÖITOLAITOS.

UUSI JAKSO.

8.

METSÄHALLITUKSEN KERTOMUS

VUODELTA 1904.

HELSINGISSÄ,
KEISARILLISEN SENAATIN KIRJAPAINOSSA.
1906.

Metsähallituksen alamainen kertomus vuodelta 1904.

Kruununmaiden pinta-ala.

Kruununmaiden pinta-ala lasketaan vuonna 1865 asetetun metsäkomission mietinnössä 29,678,300 tynnyrialaksi eli 14,650,394 hehtaariksi vesineen. Tämä lasku on kuitenkin ainoastaan likimääräinen arvostelu, sillä maamme kartasto perustuu, kuten tiedetään, mittauksiin, joita maanjako- ja veroitustarkoituksia varten on toimitettu enemmän kuin vuosisadan kuluessa, jota paitsi suuressa osassa pohjois-Suomea, jossa kruununmetsien pääosa sijaitsee, pinta-aloja voitiin arvostella ainoastaan siellä aikojen kuluessa toimitettujen vaillinaisten maantieteellisten mittausten nojalla. Vielä nytkin on melkoisia alueita pohjoisimmassa osassa taloudellista tarkoitusta varten mittaamatta ja muissakin osissa maamme ovat tiedot eri tiluslajeista jokseenkin epävarmoja, ne kun perustuvat vanhoihin tai vaillinaisiin mittauksiin. Tästä syystä nykyisistäkään maa-ala- ja tiluslajisuhteista ei voi saada oikeata kuvaa, jonka tähden ilmoitukset kruununmaiden sekä pinta-aloista että eri tiluslajeista alituisesti ovat olleet muutosten alaisina. Varsinkin on suhdetta kasvullisen metsämaan ja vesiperäisten maiden välillä ollut vaikea edes suunnilleen arvostella pohjois-Suomen kruununmetsissä, syystä että tiedot kasvullisen metsämaan alasta ovat perustuneet niihin ilmoituksiin, joita asianomaiset metsänhoitovirkamiehet ovat Metsähallituksen pyynnöstä antaneet silmämääräisen arvostelun mukaan.

Viimeaikoina ovat kartoitustyöt pohjois-Suomessa kuitenkin tuntuvasti edistyneet, joten vanhempien maa-alalaskujen korjaaminen on käynyt mahdolliseksi, ja on Metsähallitus sen johdosta ottanut tarkastaakseen sikäläisten kruununmaiden pinta-alat. Kun nekin mittaukset, joita metsänarvostelijat sanotussa osassa maamme ovat kompassilinjaston avulla toimittaneet, ovat niin edistyneet, että tyydyttäviä karttoja kaavassa 1:50,000 on saatu melkoisista osista Muonion, Ounasjoen, Sodankylän, Kemijärven ja Inarin hoitoalueita, on Metsähallitus käyttänyt näiden mittausten tuloksia keskimäärinä ja niiden nojalla arvostellut suhteen kasvullisen metsämaan ja vesiperäisten maiden välillä vielä mittaamattomilla osilla kruununmaita. Vaikk'ei nämäkään tiedot ole varmoja, ovat ne luonnollisesti luotettavampia kuin silmämääräiset arvostelut.

Näiden laskujen mukaan antoi Metsähallitus jo viime vuoden kertomuksessa uusia tietoja kruununmaista Kemin tarkastuspiirissä. Nyt annettavaa kertomusta varten on laskuja tarkastettu ja osaksi korjailtu, jota paitsi Hyrynsalmen ja Simon hoitoalueitten pinta-aloista on saatu parempia tietoja. Täten tuli vuoden 1903 lopussa kruunulla olemaan Kemin tarkastuspiirissä 8,409,201 hehtaaria maita vesineen ja kruununmaiden koko pinta-ala vesineen olemaan 13,145,043 hehtaaria, kun se edellisenä vuonna ilmoitettiin 13,581,385 hehtaariksi.

Tämä pinta-ala, 13,145,043 hehtaaria, on kertomusvuoden kuluessa vähentynyt seuraavien maanluovutuksien kautta.

Tarkastuspiiri.	Hoitoalue.	Milloin luovutus on vahvistettu.	Luovutetut maa-alueet.	Luovutettu ala.	
				Hehtaaria.	Summa.
Kuopion läänin.	Iisalmen.	—	Iisalmen—Kajaanin rautatielle pakkoluovutuksella	—	18,63
Oulujärven.	Sotkamon.	19 ²¹ / ₃ 02	Kankivaaran uudistaloksi muutetulle kruununmetsätorpalle Kuhmoniemen pitäjässä	—	352,13
Kemin.	Tornion.	19 ⁸ / ₁₀ 01	Levälahdenvaaran s:n s:n Turtolan pitäjässä	314	—
»	»	19 ⁸ / ₁₁ 01	Koivuniemen s:n s:n Ylitornion pitäjässä .	364	678,00
			Yhteensä	—	1,048,76

Näennäisesti on kruununmaiden pinta-ala vielä vähentynyt sen kautta, että Suomenselän hoitoalueeseen kuuluva Hiidenvaaran kruununmaa on havaittu olevan 80,20 hehtaaria pienempi, kuin on otaksuttu.

Sitä paitsi on kruununmaata muun muassa luovutettu Kankaanpään, Karvian, Salamajärven, Alajärven, Pyhäjoen ja Mikkelin hoitoalueista noin 100:lle uudistaloksi muuttuvalle metsänvartija- tai kruununmetsätorpalle tai perustettavalle uudistalolle, jota paitsi viimeksi mainitussa hoitoalueessa talosta n:o 8 Heinäveden pitäjän Hasumäen kylässä ostetusta maapalstasta noin 120 hehtaaria on peräytynyt entiselle omistajallensa, syystä että tämä osa oli myyty väärän kiinnekirjan nojalla. Kun nämä tilusluovutukset eivät kuitenkaan vielä ole lopullisesti päätyneet tahi tietoja luovutettujen tiluksien pinta-alasta ei ole saatu, ei niitä ole voitu huomioon ottaa tässä kertomuksessa.

Tämän yhteydessä on mainittava, että Keisarillinen Senaatti maaliskuun 21 päivänä 1904, maanviljelys-siirtolan eli hermotautisten parantolan perustamista varten, on Tohtori E. W. Lybeck'in käytettäväksi erityisillä ehdoilla 50 vuodeksi antanut 150 hehtaaria maata Palomäen kruununpuistosta Oriveden

hoitoalueessa sekä sillä alueella sijaitsevan Katajamäen kruununmetsätorpan verottomasti hallittavaksi.

Kruununmaiden pinta-ala on lisääntynyt kertomusvuoden kuluessa ainoastaan näennäisesti siten, että Salamajärven hoitoalueeseen kuuluva Vitsarin kruununmaa, joka aikaisemmin otaksuttiin käsittävän 1,820,02 hehtaaria, nyt on huomattu olevan alaltaan 1,843,23 hehtaaria.

Kun edellä luetellut vähennykset ja lisäykset otetaan huomioon, oli kruununmaiden pinta-ala vuoden 1904 lopussa ilman vesiä 12,486,464 hehtaaria ja vesineen 13,143,937 hehtaaria, joka ala jakaantui tarkastuspiireihin ja hoito-alueisiin niinkuin seuraava taulu osoittaa.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Pinta-ala (vesineen).	Koko pinta-ala sisältää likimäär. arvion mukaan:					Koko pinta-ala on kruununnpuis- toiksi julistettu.
		Viljelysmaata.		Kulua metsä- maata.	Rakennet, soita ja muita lylykymaita.	Vesii.	
		Peltoa.	Niittö- ja kylvä- maata.				
H e h t a a r i a.							
Turun—Hämeen läänien.							
Lopen	13,216	59	297	8,052	4,501	307	5,566
Yläneen	10,774	87	588	5,470	5,489	140	276
Kankaanpään	45,861	467	2,855	21,052	20,279	1,208	42,094
Karvian	43,175	313	1,300	19,742	20,602	1,218	40,320
Parkanon	47,413	179	1,134	26,043	16,463	1,594	47,413
Aureen	36,861	174	199	19,229	15,602	1,657	—
Oriveden	23,659	652	434	16,814	4,727	1,032	22,877
Jämsän	18,992	166	251	13,540	4,405	630	18,454
Summa	239,951	2,097	7,058	131,942	91,068	7,786	177,000
Evon—Vesijaon	9,235	93	254	6,205	2,203	480	9,235
Viipurin—Mikkelin läänien.							
Miehikkälän	5,023	5	44	3,304	1,454	216	5,023
Pällilän	15,906	16	161	8,753	6,816	160	15,906
Rajajoen	13,513	39	150	11,713	1,455	156	13,072
Laatokan	17,669	11	751	13,964	2,613	330	15,679
Uomaan	57,006	30	245	31,692	21,740	3,299	57,006
Loimalan	54,436	20	472	32,881	18,436	2,627	50,848
Korpiselän	85,559	16	185	39,107	38,985	7,266	84,015
Mikkelin	41,368	186	268	26,128	12,605	2,181	7,284
Summa	290,480	323	2,276	167,542	104,104	16,235	248,833

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Pinta-ala (vesineen).	Koko pinta-ala sisältää likimäär. arvion mukaan:					Koko pinta-ala on krunnumpuis- toksi julistettu.
		Viljelysmaata.		Käivä metsä- maata.	Rinneiti, soita ja muita hyökkymäitä.	Vesiti.	
		Palttoa.	Nittynä ja kytö- maata.				
H e h t a a r i a .							
Kuopion läänin.							
Ilomantsin	136,073	55	425	70,274	64,464	855	8,939
Suomusjärven	89,371	56	299	36,227	51,918	871	16,254
Jongunjoen	89,058	95	545	51,534	31,628	5,256	65,261
Kuohatin	62,399	50	416	31,211	27,556	3,166	58,803
Halmejärven	57,502	71	547	27,290	27,636	1,958	57,502
Palojärven	64,172	48	805	23,847	38,090	1,382	64,172
Iisalmen	33,434	48	349	14,128	18,730	179	32,066
Summa	532,009	423	3,386	254,511	260,022	13,667	302,997
Vaasan läänin.							
Pyhäjärven	33,992	312	830	18,220	12,775	1,855	6,868
Saarijärven	31,590	50	150	22,512	8,278	600	—
Multian	24,354	63	371	8,666	14,800	454	—
Virtain	27,473	160	632	13,064	13,311	306	—
Jalasarven	48,540	272	1,203	17,755	28,940	370	1,324
Alajärven	61,445	532	880	27,676	32,339	18	—
Salamajärven	83,585	93	844	43,40	34,934	4,306	19,189
Viitasaaren	41,622	113	549	33,440	7,064	456	—
Lestin	57,973	100	1,327	31,323	23,873	1,350	—
Summa	410,574	1,695	6,786	216,064	176,314	9,715	27,381
Oulujärven.							
Kalajoen	92,815	81	476	55,929	35,091	1,238	85,815
Pyhäjoen	77,062	142	1,345	51,424	23,716	435	51,424
Siikajoen	82,248	193	3,366	38,415	37,974	2,300	—
Paltamon	186,715	105	486	77,129	104,365	4,630	22,584
Sotkamons	399,655	249	4,885	226,350	153,714	14,457	—
Hyrnsalmen	479,187	202	2,265	274,616	186,104	16,000	—
Summa	1,317,682	972	12,823	723,863	540,964	39,060	159,823
Iin.							
Haukiputaan	187,830	80	1,138	85,017	95,735	5,860	41,636
Iin	662,726	118	1,714	326,079	325,935	8,880	18,981
Kuusamon	622,680	84	1,810	303,934	302,852	14,000	—
Simon	462,247	133	1,909	121,093	318,512	20,600	10,470
Summa	1,935,483	415	6,571	836,123	1,043,034	49,340	71,087

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Pinta-ala (vesineen).	Koko pinta-ala sisältää likimäär. arvion mukaan:					Koko pinta-ala on kruununpuistoksi julistettu.
		Viljelysmaata.		Kuivaa metsä- maata.	Rämeitä, soita ja muita hylymaita.	Vesiä.	
		Peltoa.	Niittyä ja kytö- maata.				
H e h t a a r i a .							
Kemin.							
Kemin	286,040	30	300	127,800	151,920	5,990	288
Tornion	495,742	40	900	237,472	237,430	19,900	—
Rovaniemen	637,355	90	1,600	296,605	296,560	42,500	—
Kemijärven	1,343,149	19	230	703,400	518,800	120,700	—
Sodankylän	1,898,058	11	90	808,900	1,041,257	47,800	—
Ounasjoen	498,892	11	206	290,800	193,275	5,600	—
Muonion	962,702	5	125	182,450	738,422	41,700	—
Inarin	2,286,585	—	—	451,000	1,598,585	237,000	—
Summa	8,408,523	206	3,451	3,107,427	4,776,249	521,190	288
Yhteensä pinta-ala	13,143,937	6,224	42,605	5,443,677	6,993,958	657,473	996,644

Kuten taulusta huomataan on kruununmaiden koko pinta-alasta 7,651,431 hehtaaria eli 58,2 prosenttia rämeitä, soita tahi muita hylkymaita sekä vesiä ja ainoastaan 5,492,506 hehtaaria eli 41,8 prosenttia viljelyksiä sekä kuivaa, metsänkasvuun kelvollista maata. Kuiva, kasvuisa metsämaa tekee 41,4 prosenttia koko alasta eli 5,443,677 hehtaaria. Tämä viimeksi mainittu ala on paljon suurempi nyt kuin vuodelta 1902 annetussa kertomuksessa, jossa se ilmoitettiin ainoastaan 4,983,888 hehtaariksi, ja riippuu tämä siitä, että kuiva, kasvuisa metsämaa-ala Kemin tarkastuspiirissä, äsken kerrotun arvostelutavan mukaan, on saatu 430,103 hehtaaria suuremmaksi kuin sanottuna vuonna, vaikka tämän tarkastuspiirin koko pinta-ala nyt on laskettu 493,584 hehtaaria pienemmäksi kuin silloin (vuonna 1902 8,902,107 hehtaaria ja nyt 8,408,523 hehtaaria).

Kruununpuistojen pinta-ala on lisääntynyt ainoastaan Kuopion läänin tarkastuspiirissä, jossa Keisarillinen Senaatti Huhtikuun 18 sekä Toukokuun 2 ja 9 päivinä 1904 on kruununpuistoiksi julistanut

Ilomantsin hoitoalueessa:

Lutikkavaaran kruununmaan	3,244,31 hehtaaria.
Kokkovaaran >	3,224,75 >
Pihlajavaaran	779,47 >
Syväisensuun >	174,33 >
Onkamon >	1,072,24 >

Suomusjärven hoitoalueessa:	
Hiidenvaaran kruununmaan	2,079,75 hehtaaria.
Iisalmen hoitoalueessa:	
Sukevan kruununmaan	3,425,62 »
eli yhteensä 14,630,47 hehtaaria.	

Kun viimeksi mainitussa hoitoalueessa 18,63 hehtaaria, kuten edellä ilmoitettiin, on luovutettu Iisalmen—Kajaanin rautatielle, tulee lisäys tekemään 14.611,84 hehtaaria. Kruununpuistojen pinta-ala oli siis kertomusvuoden lopussa, niinkuin edellä oleva taulukin osoittaa, 996,644 hehtaaria ja on niille teiden ja siltain tekovelvollisuuksien suhteen määrätty yhteensä 180 manttaalia. Kun Vaasan läänin tarkastuspiirissä sijaitsevien kruununmaiden lopullisesta käyttämisestä tehtyjä ehdotuksia ei vielä ole ratkaistu, on mainitussa tarkastuspiirissä aivan vähän kruununpuistoja. Oulun läänin pohjois- ja itä-osissa saa tämä asia vielä ehkä miespolvia odottaa ratkaisuaan.

Henkilökunta.

Metsähallituksessa on, paitsi ylitirehtööriä ja hänen apulaistaan, toiminnassa ollut kymmenen virkamiestä. Sitä paitsi on erityinen metsänhoitovirkamies, kolmen piirustajan avustamana, toimittanut Metsähallituksen karttatöitä. Kamreerin konttorissa on ollut kaksi lainopillisen tutkinnon suorittanutta apulaista sekä yksi kirjaupitäjä ja puhtaaksikirjoitustyöt on suorittanut kolme sitä varten otettua henkilöä.

Tarkastuspiireissä on kussakin yksi ylimetsänhoitaja valvonut hoitoalueitten hallintoa ja vartioimista varten asetetun henkilökunnan toimintaa. Tämän henkilökunnan lukumäärä käy esille seuraavasta luettelosta.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Hallintoa varten.			Vartioimista varten.			
	Metsänhoitaja.	Apulaismetsänhoitaja.	Metsäpöytäalysmiehiä.	Metsänvartiota.	Ylimäär. metsänvartiota.	Yhteensä metsänvartiota.	Vartiopiirien keskimääräinen laajuus hehtaareissa.
Turun—Hämeen läänien.							
Lopen	1	—	—	12	—	12	1,100
Yläneen	1	—	—	5	1	6	2,154
Kankaanpään	1	—	—	21	3	24	2,184
Karvian	1	—	—	18	1	19	2,398
Parkanon	1	—	—	19	—	19	2,496

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Hallintoa varten.			Vartioimista varten.			
	Metsänhoitaja.	Apulaismetsänhoitaja.	Metsäpäälysmiehitä.	Metsänvarti-jointa.	Ylimmän. metsänvarti-jointa.	Yhteensä metsänvarti-jointa.	Vartioiden keskimääräinen laajuus hehtaareissa.
Aureen	1	—	—	14	—	14	2,633
Oriveden	1	—	—	19	—	19	1,245
Jämsän	1	—	—	17	1	18	1,117
Summa	8	—	—	125	6	131	—
Evon—Vesijaon	1	—	—	8	—	8	1,153
Viipurin—Mikkelin läänien.							
Miehikkälän	—	—	—	3	—	3	1,674
Pällilän	1	—	—	6	—	6	2,651
Rajajoen	1	—	—	8	2	10	1,351
Laatokan	1	—	—	6	—	6	2,945
Uomaan	1	1	—	8	—	8	7,126
Loimalan	1	—	—	8	—	8	6,805
Korpiselän	1	—	—	8	—	8	10,695
Mikkelin	1	—	—	23	1	24	1,724
Summa	7	1	—	70	3	73	—
Kuopion läänin.							
Ilomantsin	1	—	—	30	—	30	4,536
Suomusjärven	1	—	—	21	—	21	4,256
Jongunjoen	1	—	—	19	—	19	4,687
Kuohatin	1	—	—	9	—	9	6,933
Halmejärven	1	—	—	10	—	10	5,750
Palojärven	1	—	—	17	—	17	3,775
Iisalmen	1	—	—	13	—	13	2,573
Summa	7	—	—	119	—	119	—
Vaasan läänin.							
Pyhäjärven	1	—	—	13	2	15	2,266
Saarijärven	1	—	—	12	5	17	1,858
Multian	1	—	—	8	—	8	3,040
Virtain	1	—	—	12	1	13	2,113
Jalasjärven	1	—	—	11	8	19	2,555
Alajärven	1	—	—	15	1	16	4,096
Salamajärven	1	—	—	18	5	23	3,634
Viitasaaren	1	—	—	11	4	15	2,775
Lestin	1	—	—	22	1	23	2,520
Summa	9	—	—	122	27	149	—

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Hallintoa varten.			Vartioimista varten.			
	Metsänhoitaja.	Apulaismetsänhoitaja.	Metsäpäälysimiehiä.	Metsänvartiota.	Ylimäär. metsänvartiota.	Yhteensä metsänvartiota.	Vartioiden keskimääräinen laajuus hehtaareissa.
Oulujärven.							
Kalajoen	1	—	1	16	—	16	5,800
Pyhäjoen	1	—	1	13	—	13	5,927
Siikajoen	1	—	1	12	—	12	8,854
Paltamon	1	—	1	17	—	17	10,983
Sotkamon	1	—	2	21	—	21	19,031
Hyrnsalmen	1	—	2	22	—	22	21,781
Summa	6	—	8	101	—	101	—
Iin.							
Haukiputaan	1	—	1	9	2	11	20,870
Iin	1	—	2	25	10	35	26,509
Kuusamon	1	1	2	18	3	21	34,594
Simon	1	—	2	15	6	21	30,816
Summa	4	1	7	67	21	88	—
Kemin.							
Kemin	1	—	1	10	4	14	28,604
Tornion	1	—	2	15	9	24	33,050
Rovaniemen	1	—	3	13	4	17	49,027
Kemijärven	1	1	1	13	—	13	103,319
Sodankylän	1	1	2	13	1	14	146,004
Ounasjoen	1	—	2	9	2	11	55,432
Muonion	1	—	2	11	—	11	87,518
Inarin	1	—	1	5	7	12	457,317
Summa	8	2	14	89	27	116	—
Kaikkiaan	50	4	29	701	84	785	—

Miehikkälän kruununpuistossa on Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja edelleen toimittanut metsänhoitajan tehtävät. Paitsi edellä olevassa luettelossa mainittuja virkamiehiä on kertomusvuoden aikana eri hoitoalueisiin Keisarillisen Senaatin myönnytyksellä määrätty metsäkonduktöörejä tilapäisesti avustamaan metsänhoitajia kiireellisissä puiden leimaus- ja ulosantotöissä, hakuitten järjestämisessä y. m.

Metsänvartioimista, hakuitten valvomista y. m. varten on tarpeen mukaan pitemmäksi tai lyhemmäksi ajaksi palkattu myös ylimääräistä vartija-

väestöä, jota paitsi Rajajoen, Siikajoen, Paltamon ja Sotkamon hoitoalueissa jotkut kruununmetsätorpparit ovat olleet velvolliset toimittamaan vartioimista, nauttien siitä helpotuksia verojensa suorittamisessa.

Vielä mainittakoon että Kuolajärven pitäjän itäosassa väliaikaisesti eroitettut kruununmaat samoin kuin Enontekiön kappelikunnan pyykittämättömät, osaksi metsättömät maat, pienempää alaa lukuunottamatta, eivät ole olleet erikoisvartioimisen alaisina. Näiden alueitten hallintotehtävät ovat Kemijärven ja Muonion hoitoalueitten metsänhoitajat suorittaneet.

Henkilökunnan lisääminen.

Hoitoalueet. Kuten kruununmaiden pinta-aloja osoittavasta taulusta huomataan, ovat hoitoalueet Oulujärven, Iin ja varsinkin Kemins tarkastuspiirissä suunnattoman suuret. Että niin laajoissa hoitoalueissa järkipäiväinen metsätöitä käy mahdottomaksi on selvä. Tämän johdosta ja kun sahauskelpoisella puutavaralla jo kaikkialla alkaa olla menekki ja pienempienkin puutavarain myynti on käynyt mahdolliseksi yhä laajemmilta aloilta sekä koska viime vuosina toimitetut metsänarvioinniset pohjois-Suomessa ovat tuoneet ilmi suuria sahapuumääriä, jotka mitä pikemmin olisivat käytettävät, teki Metsähallitus 17 päivänä Maaliskuuta 1903 esityksen, että Oulun läänissä sijaitsevat kruununmaat, nykyisten 3 tarkastuspiiriin ja 18 hoitoalueen sijaan, jaettaisiin 4 tarkastuspiiriin ja 44 hoitoalueeseen sekä että metsäpäälysmiesten virat lakkautettaisiin. Tämä esitys on vahvistettu armollisella atetuksella Marraskuun 1 päivästä 1904. Joskin sen kautta hoitoalueet on saatu melkoisesti pienemään, tulevat ne kuitenkin vielä olemaan niin suuria ja hajanaisia, että erityisissä tapauksissa ja kun laajaperäisiä töitä on toimitettavana käy tarpeelliseksi asettaa johonkin alueeseen ainakin tilapäisesti apulaismetsänhoitaja.

Uusien tarkastuspiirien ja hoitoalueitten nimet sekä niiden pinta-alat, mikäli ne nyt jo voi määritellä, nähdään seuraavasta luettelosta.

Oulujärven tarkastuspiiri.

Haapajärven hoitoalue	63,493 hehtaaria.
Kalajoen »	54,783 »
Pyhäjoen »	50,585 »
Siikajoen »	79,780 »
Paltamon »	106,689 »
Sotkamon »	86,402 »
Kuhmon »	186,146 »
Lentiiran »	141,267 »
Hyrnsalmen »	113,686 »
Suomussalmen »	183,322 »

Piispajärven hoitoalue	196,021 hehtaaria.
Puolangan »	145,316 »

Iin tarkastuspiiri.

Utajärven hoitoalue	89,997 hehtaaria.
Iin »	122,278 »
Pudasjärven »	164,267 »
Puhoksen »	160,000 »
Taivalkosken »	269,589 »
Kuusamon »	224,000 »
Kitkan »	238,932 »
Ranuan »	163,000 »
Kuivaniemen »	119,790 »
Simon »	141,250 »
Ylisimon »	153,000 »

Kemin tarkastuspiiri.

Kemin hoitoalue	105,926 hehtaaria.
Murolan »	168,000 »
Ylitornion »	147,635 »
Turtolan »	135,716 »
Kolarin »	193,169 »
Meltauksen »	206,000 »
Rovaniemen »	253,416 »
Etelä-Kemijärven »	175,349 »
Pohjois-Kemijärven »	195,000 »
Sallan »	355,000 »
Tuntsan »	487,000 »

Lapin tarkastuspiiri.

Yläkemin hoitoalue	572,000 hehtaaria.
Luiron »	496,400 »
Sodankylän »	256,426 »
Kitisen »	256,000 »
Alakittilän »	233,600 »
Ylikittilän »	283,392 »
Muonion »	149,123 »
Enontekiön »	867,287 »
Inarin »	864,630 »
Utsjoen »	1,184,955 »

Metsänvartijalaitos. Niinkuin Metsähallitus jo viimeisissä vuosikertomuksissaan on huomauttanut, on nykyinen metsänvartijakunta, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta, varsinaisen ammattitaidon puutteessa ja siis kykenemätön avustamaan metsänhoitajia näiden moninaisten metsänhoidollisten töitten toimeenpanossa, kuten hakkuitten järjestämisessä ja valvonnassa, leimauksissa, metsänkasvua edistävissä harvennushakkuuksissa y. m. Sentähden onkin Metsähallitus suunnitellut metsänvartijalaitoksen parantamista siihen suuntaan, että kruununmetsiin saataisiin työnjohtajiksi koulunkäyneitä henkilöitä, ja siihen katsoen esittänyt vuonna 1902 että Evon metsänvartijakoulu laajennettaisiin ja uusi metsänvartijakoulu perustettaisiin Tuomarniemen virkataloon Ätsärin pitäjässä, vuonna 1903 että samanlainen koulu asetettaisiin Nikkarilan virkatalon puistoon Pieksämäen pitäjässä ja vuonna 1904 että vielä neljäs metsänvartijakoulu, pohjois-Suomen kruununmetsien tarvetta varten, perustettaisiin Rovaniemen pitäjään. Kun nämä kaikki esitykset jo ovat saavuttaneet Armollisen myönnytyksen, toivoo Metsähallitus että läheistä tulevaisuutta varten saadaan kehityksi sen verran metsänhoitoon perehtyneitä henkilöitä, että niiden avulla kruununmetsätalous voidaan järjestää entistä tuottavammalle ja paremmalle kannalle.

Metsänhoidon tarkastus. Edellisissä vuosikertomuksissaan on Metsähallitus tehnyt selkoa niistä toimenpiteistä, joihin Metsähallitus on ryhtynyt saadak-sensa ylimetsänhoitajain liian suuret kansliatyöt jonkun verran supistetuiksi, jotta he saisivat enemmän tilaisuutta omistaa aikaansa tärkeimpään tehtäväänsä, metsätalouden silmälläpitoon ja ohjaamiseen hoitoalueissa. Järkipärisen metsätalouden kehittämiseksi tarkoituksenmukaiselle kannalle vaaditaan kuitenkin että hoitoalueissa toimeenpannaan aika-ajoittaisia tarkastuksia, niin sanottuja metsänhoidonrevisiooneja, jolloin hoitoalueen metsävarat ja metsien tila tarkoin tutkitaan sekä määritellään metsätalouden kulku seuraavaksi vuosikymmeneksi ja suunnitellaan tällä ajalla suoritettavat tehtävät. Tällaisia taksatoorillisia töitä eivät ylimetsänhoitajat luonnollisesti ehdi toimittaa, joten erityisiä, senkaltaisiin töihin harjaantuneita ammattivoimia tarvitaan näihin metsätaloutemme kehitykselle tärkeisiin toimiin. Metsähallitus onkin jo tähän tapaan koetteeksi järjestänyt kruununpuistoissa Keisarillisen Senaatin 16 päivänä Toukokuuta 1898 antamalla myönnytyksellä toimitetut metsänjakotyöt ja on puheenalaisia tarkastuksia kertomusvuonna suoritettu Multian, Jalasjärven, Pyhäjoen ja Kemin hoitoalueissa.

Kun tämän toimenpiteen hyvä vaikutus kruununmetsätalouteen jo heti on tullut ilmi, on varsin tärkeätä että metsänjakotoiminta muutetaan tähän suuntaan sekä että ne ylimääräiset metsänarvostelijat, jotka ovat asetetut kruununpuistojen jakoa varten, saadaan käyttää metsänhoidon tarkastuksia eli revisiooneja varten kruununmetsissä kuin myös että tällaisten toimitusmiesten luku

määrä vähitellen saadaan korotetuksi siihen määrään, että kussakin hoitoalueessa tarkastus voidaan toimeenpanna joka kymmenes vuosi.

Metsähallitus. Se lisääntynyt toiminta kruununmetsien hoidannossa, jonka Metsähallitus on toimeenpannut näiden metsien tuottavaisuuden kohottamiseksi, on tietysti vaatinut henkilökunnan lisäämistä Metsähallituksessakin. Vaan muutenkin on työvoimain kartuttaminen Metsähallituksessa tullut olosuhteitten vaatimaksi. Sen jälkeen kun Metsähallitus on saanut itsenäisen kirjanpitoa ja sen tehtäväksi on jätetty koko se toimi ja vastuu, joka aikaisemmin oli kuvernöörinvirastoilla ollut kruununmetsien raha-asiain suhteen, ja tulot kruununmetsistä ovat paisuneet monin verroin suuremmiksi kuin ennen, on työ Metsähallituksen kamreerin konttorissa suuresti lisääntynyt. Sinne onkin sen tähden täytynyt vähitellen hankkia lisävoimia, mutta edelleen vaaditaan siellä työvoimien kartuttamista myöskin sen johdosta että metsänhoitohenkilökunnan lisäys Oulun läänissä on toimeenpanttu, niinkuin jo mainittiin.

Metsähallituksen kansliassa on samaten avustus käynyt tarpeenvaativaksi, jonka takia kertomus-vuoden alusta kanslistille on myönnetty apulainen.

Uusi toiminnan haara metsähallinnolle on poltto- y. m. puiden hankkiminen valtion rautateitä varten, joka toimi vaatii erityistä valvontaa ja ohjausta Metsähallituksen puolesta. Tätä tointa johtamaan on Metsähallitukseen, Keisarillisen Senaatin 15 päivänä Helmikuuta 1904 antamalla myönnytyksellä, asetettu erityinen ylimääräinen virkamies, jolla sitä paitsi on muitakin asioita käsiteltävänä.

Ne verraten laajaperäiset, kruununmetsätalouden johtoa varten välttämättömät yleiskarttojen valmistustyöt, joihin Metsähallitus on ryhtynyt, vaativat myöskin piirustajavoimain lisäämistä. Kertomusvuoden kuluessa on sen tähden otettu lisää yksi piirustaja. Mutta edelleen ovat voimat tässä suhteessa riittämättömät, kun Metsähallituksen täytyy pikimmiten hankkia myös hoito-alueisiin tarpeellisia talouskarttoja.

Kruununmetsistä suuresti paisunut myyntimäärä ja sen edelleen kartuttaminen kuin myös muu lisääntynyt toiminta kruununmetsissä on tehnyt välttämättömäksi vuorovaikutuksen hankkimisen Metsähallituksen ja metsänhoitovirkakunnan välillä. Tähän katsoen on Metsähallitus anonut saada vuoden 1905 alussa kutsua eräitä ylimetsänhoitajia ja metsänhoitajia Metsähallitukseen neuvottelemaan erityisistä käsiteltävinä olevista tärkeistä kysymyksistä ja on Keisarillinen Senaatti antanut myöntömyksensä tähän pyyntöön. Kun metsänhoidon alalla paikallisolojen tuntemisella on suuri merkitys asiain onnelliseen ratkaisuun, katsoo Metsähallitus perin tärkeäksi että tämmöistä vuorovaikutusta Metsähallituksen ja paikallisten metsänhoitomiesten välillä edelleen kehitetään.

Puutavaran myynti ja hinnat.

Kuten jo edellä mainittiin on kruununmaiden kuiva metsämaa, johon valtion metsätalous pääasiallisesti on perustettu, arvioitu noin 5,443,670 hehtaariksi. Tästä maa-alasta sijaitsee kuitenkin noin 1,000,000 hehtaaria Lapin kihlakunnassa, missä laajat alueet ovat metsättömiä ja metsät ylimalkaan hidaskasvuisia ja harvoja ja jossa yksityisten ja kruunun maat vielä osaksi ovat eroittamatta. Sitä paitsi on sekä mainitussa kihlakunnassa että Kuolajärven ja Kuusamon pitäjissä isoja alueita niin sijoitettuina, ett'ei mitään puuravaran myyntiä tähän saakka niistä ole voitu harjoittaa. Kun vielä otetaan huomioon että muissakin osissa maata on melkoisia aloja, joista keskeneräisten maanluovutuksien tai metsien nuoruuden tähden taikka muista syistä metsän myyntiä nykyään ei ole voinut tapahtua, supistuu se ala, josta valtiolla tähän saakka on metsän myynnin kautta ollut suoranaista tuloa, verrattain pieneksi.

Kertomusvuonna toimitetuissa julkisissa huutokaupoissa tarjottiin myytäväksi kaikkiaan 1,360,033 sahapuuta ja 81,570 kuutiometriä poltto-, hiomo- ja propsipuita. Näistä kuitenkin jäivät myymättä liian alhaisten tarjousten johdosta 167,993 sahapuuta sekä halullisten ostajain puutteessa 205,681 sahapuuta, pääasiallisesti Ilomantsin, Kuusamon ja Kemijärven hoitoalueista, itään päin, Keisarikunnan puolelle kulkevien uittoväyläin varsilta, ja sitäpaitsi 15,400 kuutiometriä polttopuita Laatokan ja Loimalan hoitoalueista.

Kustakin tarkastuspiiristä ja hoitoalueesta tarjottujen puumäärien suuruus sekä myytyjen puiden hinnat käyvät selville alla olevasta taulusta.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Tarjottu puumäärä.		Myyty puumäärä.		Saatu hinta			Keskimäär. hinta kappaleelta sahapuuta.
	Sahapuuta. Kpl.	Poltto-, hiomo- ja propsipuita. m ³ .	Sahapuuta. Kpl.	Poltto-, hiomo- ja propsipuita. m ³ .	kappaleelta tai kuutiometriltä. Smk.	myydystä puumäärästä. Smk.	7/100	
Turun—Hämeen läänien.								
Yläneen	5,142	—	5,142	—	5,61	28,846	62	—
Kankaanpään	4,300	—	—	—	—	—	—	—
Karvian	7,068	—	—	—	—	—	—	—
Parkanon	7,727	—	—	—	—	—	—	—
Aureen	13,055	—	—	—	—	—	—	—
Oriveden	14,586	—	14,586	—	10,16—10,66	150,818	76	—
Jämsän	11,674	—	10,306	—	5,50—9,01	74,257	57	—
Summa	63,552	—	30,034	—	5,50—10,66	253,922	95	8,45
Evon—Vesijaon	4,089	—	4,089	—	4,01—5,01	19,270	89	4,72

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Tarjottu puumäärä.		Myyty puumäärä.		Saatu hinta			Keskimäär. hinta kappaleelta sahapuita.
	Sahapuita. Kpl.	Poltto-hiomo- ja propispuita. m ³ .	Sahapuita. Kpl.	Poltto-hiomo- ja propispuita. m ³ .	kappaleelta tai kuutio- metriltä. Sm ³ .	myydystä puumäärästä. Sm ³ .	7/100.	
Viipurin—Mikkelin läänien.								
Pällilän	5,377	—	5,377	—	7,03—7,40	38,909	57	—
S:n	—	1,170	—	1,170	3,15	3,685	50	—
Rajajoen	4,617	—	—	—	—	—	—	—
Laatokan	3,789	2,400	—	—	—	—	—	—
Uomaan	18,451	—	18,451	—	6,65	122,699	15	—
S:n	—	15,000	—	15,000	25 p.	3,750	—	—
Loimalan	13,630	13,000	13,630	—	2,31—4,86	42,373	05	—
Korpiselän	30,000	—	30,000	—	5,00—6,50	179,646	—	—
Mikkelin	6,123	—	6,123	—	4,60	28,165	80	—
Summa	81,987	31,570	73,581	16,170	2,31—7,40	419,229	07	5,60
Kuopion läänin.								
Homantsin	85,577	—	25,030	—	4,57—4,59	114,641	68	—
Suomusjärven	59,596	—	59,596	—	3,52—4,53	239,438	59	—
Jongunjoen	35,348	—	—	—	—	—	—	—
Kuohatin	17,339	—	—	—	—	—	—	—
Halmejärven	11,930	—	11,930	—	4,26	50,821	80	—
Palojärven	15,927	—	15,927	—	5,07	80,749	89	—
Iisalmen	4,900	—	4,900	—	4,80	23,520	—	—
Summa	230,617	—	117,383	—	3,52—5,07	509,171	96	4,34
Vaasan läänin.								
Pyhäjärven	21,175	—	21,175	—	8,51	180,199	25	—
Saarijärven	14,180	—	14,180	—	2,00—9,78	101,336	40	—
Multian	10,709	—	10,709	—	8,72	93,382	48	—
Virtain	7,138	—	7,138	—	8,50	60,673	—	—
Salamajärven	14,525	—	14,525	—	1,60—5,07	66,615	—	—
Viitasaaren	20,947	—	20,947	—	3,15—8,02	125,966	84	—
Lestin	18,246	—	8,566	—	1,60	13,705	60	—
Summa	106,920	—	97,240	—	1,60—9,78	641,878	57	6,60
Oulujärven.								
Kalajoen	10,422	—	—	—	—	—	—	—
Pyhäjoen	2,681	—	2,681	—	7,52	20,161	12	—
Siikajoen	13,376	—	4,690	—	2,11	9,895	90	—
Paltamon	10,074	—	10,074	—	4,21	42,411	54	—
Sotkamon	27,566	—	27,566	—	3,50	96,481	—	—
Hyrnsalmen	16,073	—	16,073	—	4,01	64,452	73	—
Summa	80,192	—	61,084	—	2,11—7,52	233,402	29	3,82

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Tarjottu puumäärä.		Myyty puumäärä.		Saatu hinta			Kaikkien hinta kappaletta sahapuita.
	Sahapuita. Kpl.	Poltto-, hionto- ja propsipuita. m ³	Sahapuita. Kpl.	Poltto-, hionto- ja propsipuita. m ³	kappaleelta tai kuutio- metriltä Smc.	myydystä puumäärästä Smc.	7/100	
Iin.								
Haukiputaan	14,065	—	5,625	—	2,25—2,75	13,659	25	—
S:n	—	50,000	—	50,000	1,50	75,000	—	—
Iin	24,905	—	24,905	—	3,00—4,01	91,252	68	—
Kuusamon	93,621	—	54,146	—	2,25—3,50	146,672	25	—
Simon	50,179	—	50,179	—	3,50—4,25	201,844	85	—
Summa	182,770	50,000	134,855	50,000	2,25—4,25	528,429	03	3,32
Kemin.								
Kemin	39,724	—	36,099	—	3,15—4,10	128,446	70	—
Tornion	60,171	—	60,171	—	3,45—5,05	255,487	85	—
Rovaniemen	60,381	—	49,483	—	1,51—4,21	160,501	88	—
Kemijärven	244,847	—	145,717	—	3,32—4,22	563,757	84	—
Sodankylän	101,203	—	96,822	—	1,50—3,25	271,358	15	—
Ounasjoen	52,552	—	49,404	—	2,70—4,72	144,163	46	—
Muonion	51,028	—	30,497	—	3,50	106,739	50	—
Summa	609,906	—	468,193	—	1,50—5,05	1,630,455	38	3,48
Summa kaikista tarkastuspiireistä.								
Vuonna 1898	816,962	37,750	553,159	37,750	1,00—10,00	2,283,189	98	4,12
» 1899	1,306,344	15,000	1,180,005	13,000	1,00—12,00	4,877,076	78	4,13
» 1900	933,848	35,600	647,517	34,100	1,10—14,02	3,361,582	77	5,16
» 1901	1,306,483	30,180	661,532	15,610	1,35—10,85	3,065,621	09	4,62
» 1902	1,568,746	22,570	1,028,749	20,220	1,70—11,51	4,425,732	07	4,29
» 1903	996,889	33,945	674,778	17,545	1,35—17,91	3,900,167	62	5,78
» 1904	1,360,033	81,570	986,459	66,170	1,50—10,66	4,235,760	14	4,21

Paitsi edellä lueteltuja puumääriä myytiin, osaksi paikallishuutokaupoilla, osaksi erityisillä välikirjoilla sahapuita useista hoitoalueista, joko puhdistushakkauksien aikaansaamiseksi tahti työnansion hankkimista varten ja mainittakoon tässä paikallishuutokaupoilla myydyt puumäärät.

Lopen hoitoalueesta	5,149	kappaletta à Smk.	4,75
Kemin »	12,586	» à »	1,50—6,05
Muonion »	22,545	» » »	2,50—3,00

Sitä paitsi ovat metsänhoitajat, kuten ennenkin, käsikaupalla tai erityisillä välikirjoilla myyneet rakennuspuita, tuulenskaatoja, keloja, vikanaisia puita, tervaksia, polttopuita y. m. vähemmän arvoisia metsäntuotteita.

Hakkaukset rautateitä varten. Sittenkuin kysymys oli nostettu puutavarain hankkimisesta valtion rautateitä varten kruununmetsistä ja tulokset vuosina 1901 ja 1902 toimitetuista koehakkuista olivat osoittaneet, että rautatiet kruununmetsistä voivat saada puutarpeensa yhtä halvalla, jopa monessa tapauksessa halvemmallakin kuin yksityisten hankkijain kautta, määräsi Keisarillinen Senaatti lokakuun 9 päivänä 1902 muun muassa:

että säännöllinen vuotuinen poltto- y. m. puutavarain hakkuu rautateitten tarpeiksi on järjestettävä sopivasti sijaitsevista kruununmetsistä;

että tätä vuotuista hakkuuta sekä puiden kuljetusta varten rautatielle fai nostopaikalle, mikä toimitetaan metsähallinnon toimesta, on tarpeellisia määrärahoja otettava metsänhoitolaitoksen vakinaiseen menosääntöön;

että metsähallinto kaikista puista, jotka kruununmetsistä hakataan rautateitä varten, saa toistaiseksi lukea korvausta 75 prosenttia kulloinkin paikkakunnalla vallitsevasta seisovain puiden hinnasta sekä sen lisäksi, kun puut hankitaan rautateille metsähallinnon toimesta, todelliset kustannukset puiden hakkuusta, valmistamisesta ja kuljetuksesta; sekä

että puutavarain tuonnin helpottamiseksi rautateitä varten kruunulle on lunastettava sopivia puiden nosto-, valmistus- ja varastopaikkoja semmoisilla kohdin, missä rautatiet koskettavat tärkeimpiä uittoväyliä ja muita vesiteitä sekä että Metsähallituksen on tehtävä ehdotus sopivien senkaltaisten paikkojen lunastamisesta seuduilla, joihin rautatiet eivät ulotu.

Tällaisia hakkuuta saatiin vuonna 1903 toimeen 13 eri hoitoalueessa, niinkuin viime vuoden kertomuksessa on selitetty. Vuonna 1904 toimitettiin hakkuuksia 16 eri hoitoalueessa ja käy niiden tulos esille seuraavasta taulusta.

Hoitoalue.	Vuonna 1904 ulosannettu				Ulosannettujen metsäntuotteiden								Yksityisten keskimääräinen hankintalainanta.
	parveja, kpl.	hirsia.		rakapölkkyjä, Kpl.	polttopuita, M ³	kantoraha 25% alennuksella.	hankkimiskustannukset.		lopullinen hinta.		yksikön hinta.		
		Kappali.	Pituusmetriä.				Smf.	ruä.	Smf.	ruä.	Smf.	ruä.	
Lopen	—	—	119	—	—	35	70	27	37	63	07	0,53	0,65
	—	—	—	288	—	288	—	184	—	472	—	1,64	1,90
	—	—	—	—	990	1,387	20	1,883	40	3,270	60	3,30	3,25
Karvian	—	—	65,558	—	—	7,269	58	32,127	30	39,396	88	{ 0,20	—
ja	—	—	—	18,579	—	9,670	80	23,605	05	33,275	85	{ 1,30	—
	—	—	—	—	—	9,670	80	23,605	05	33,275	85	{ 1,75	1,70—1,95
Parkanon	—	—	—	—	26,000	5,200	—	84,500	—	89,700	—	3,45	3,45

Hoitoalue.	Vuonna 1904 ulosannettu				Ulosannettujen metsäntuotteiden								Yksityisten kes- kimääräisen hankintahinta
	parauja, kpl.	hirsiiä.		poltto- puita. M ³	kantoraha 25% alen- nuksella.		hankki- miskus- tamukset.		lopullinen hinta.		Yksikön hinta.		
		Kappal.	Pituus- metrit.		Kpl.	M ³	M ² .	M ³ .	M ² .	M ² .		M ³ .	
Aureen	22	—	—	—	—	154	—	176	—	330	—	15,00	—
—	—	—	—	3,688	—	2,212	80	4,197	84	6,410	64	1,73	1,60—2,00
—	—	—	—	—	13,957	10,885	95	36,360	35	47,246	30	3,38	3,50
Oriveden	—	—	—	5,681	—	6,555	90	3,092	41	9,648	31	1,69	2,00
—	—	—	—	—	14,270	12,316	90	24,098	45	36,415	35	2,55	3,00
Jämsän	—	—	—	664	—	462	80	399	—	861	80	1,70	1,60—1,70
—	—	—	—	—	4,160	3,695	10	5,924	21	9,619	31	2,85	3,00
Miehikkälän	—	—	—	507	—	380	25	717	06	1,097	31	2,16	1,70—2,00
—	—	—	—	—	1,099	549	50	3,669	85	4,219	35	3,84	3,90
Laatokan	—	—	—	39	—	13	65	6	25	19	90	0,51	—
—	—	—	—	—	4,205	3,396	30	10,125	37	13,521	67	2,92	2,85
Multian	—	—	—	9,806	—	10,261	—	4,686	13	14,947	13	1,52	1,65—1,90
—	—	—	—	—	17,771	17,771	—	27,704	65	45,475	65	2,55	3,15—3,40
Virtain	—	—	—	1,000	—	1,000	—	694	30	1,694	30	1,69	1,65—1,90
—	—	—	—	—	1,090	817	50	2,295	75	3,113	25	2,85	3,10
Kalajoen	—	—	—	1,494	—	971	55	1,085	—	2,056	55	1,37	1,60
—	—	—	—	—	2,266	2,639	89	3,759	65	6,399	54	2,82	3,60
Pyhäjoen	—	—	—	4,192	—	3,110	62	2,754	20	5,864	82	1,39	1,60
—	—	—	—	—	3,659	1,646	55	8,676	02	10,322	57	2,80	3,25—3,50
Siikajoen	—	1,705	—	—	—	2,541	30	7,140	34	9,681	64	5,67	—
—	—	—	—	3,612	—	707	10	7,182	39	7,889	49	2,18	1,60
Paltamon	—	—	—	—	4,240	1,908	—	5,527	47	7,435	47	1,75	2,40
Iin	—	—	—	3,210	—	3,210	—	1,946	32	5,156	32	1,61	1,60
—	—	—	—	—	5,143	1,847	40	19,888	97	21,736	37	4,22	3,00
Simon	—	3,004	—	—	—	6,759	—	6,386	99	13,145	99	4,37	—
—	—	—	—	6,601	—	4,301	80	4,851	29	9,153	09	1,39	1,70
—	—	—	—	—	5,523	2,485	35	16,463	65	18,949	—	3,43	3,25
Yhteensä	22	4,709	65,716	59,322	104,373	126,452	49	352,137	03	478,589	52	—	—

Keskimääräinen kantoraha on tehnyt ratapölyistä 73 penniä kappaleelta ja polttopuista 64 penniä kuutiometriltä. Lopullinen hinta taas on edellisistä noussut 1 markkaan 66 penniin ja jälkimmäisistä 3 markkaan 4 penniin.

Kuten selonteosta näkyy ovat metsähallinnon kautta toimitetut hak-
kaukset tuottaneet verraten hyviä tuloksia, sillä rautatiehallinto on saanut puut
ylimalkaan alhaisemmista hinnoista, kuin mitä yksityisille hankkijoille on sa-
moilla hankintapaikoilla maksettu, jota paitsi puutkin laadultaan enimmäkseen
ovat olleet hyviä. Kalliimmiksi ovat nousseet polttopuut Iin hoitoalueesta,

missä uittosuhteet ovat varsin epäsuotuisat. Karvian ja Parkanon hoitoalueista hakatut puut uitettiin rankoina Siuron rautatieaseman luona pakkoluovutetulle nosto- ja varastopaikalle, jossa ne nostettiin maalle ja valmistettiin joko parruiksi, hirsiksi, ratapölkyiksi tai haloiksi. Kun puiden maalle nostaminen ja valmistaminen on laskettu tulevan paljon helpommaksi sahalaitoksen avulla kuin käsivoimalla ja koska vastamainituista sekä Aureen ja Kankaanpään hoitoalueista vuosittain voitaisiin hakkauttaa Siuron asemalle kuljetettaviksi yhteensä noin 44,000 kuutiometriä puutavaroita valtion rautateitä varten, on Keisarillinen Senaatti, Metsähallituksen 14 päivänä Tammikuuta 1904 tekemän esityksen johdosta, seuraavan Lokakuun 24 päivänä määrännyt, että Rautatiehallituksen tulee, Metsähallituksen kanssa asiasta neuvoteltua, puheena olevaa tarkoitusta varten vasta mainitulle pakkoluovutetulle varastopaikalle rakennuttaa Metsähallituksen ehdotuksen mukainen puitten nosto- ja sahalaitos, käyttämällä siihen kruununmetsistä hankittuja puita, jota paitsi Keisarillinen Senaatti on valtuuttanut Rautatiehallituksen tätä varten Metsähallitukselta tilaamaan ja käyttämään korkeintaan 48,300 markkaa niistä varoista, jotka ovat myönnettyt puitten hankkimista varten rautateitten varalle. Koska tämä nosto- ja sahalaitos, jonka rakentamiseen heti on ryhdytty, valmiina on jätettävä Metsähallituksen käytettäväksi ja hallittavaksi, on Metsähallitus kirjelmällä Joulukuun 5 päivänä 1904 esittänyt, että Metsähallitus oikeutettaisiin määräämään toistaiseksi sopivan henkilön hoitamaan puheena olevaa sahalaitosta sekä puutavarain hankintaa ja kuljetusta varastopaikalle, kuitenkin siten että asianomaiset aluemetsänhoitajat pitäisivät huolta hakkauksista metsänhoidolliselta kannalta sekä määräisivät hakkuupaikat.

Mitä näihin rautateitä varten toimitettuihin hakkauksiin muuten tulee, on niistä epäilemättä kruunun metsätaloudellekin etua. Niiden kautta avautuu nimittäin tilaisuutta toimeenpanna kruununmetsissä puhdistus- ja raivaushakkuuta, apuharvennuksia sekä ylipäänsä järkiperaisempää hakkaustapoja metsänuudistukseen ja kasvuunkin nähden, jota paitsi sellaisistakin hoitoalueista, joissa metsäntuotteilla ei ole ollut menekkiä, voidaan hankkia tuloja pienemmillä ja kehnommilla puutavaralajeilla.

Kertomusvuoden aikana on edellisten vuosien huutokaupoissa tahi välikirjain kautta ostetuita puita sekä kertomusvuonna välikirjoilla ja käsikaupalla myytyjä metsäntuotteita *ulosannettu* seuraavat määrät:

Sahapuita	1,031,051 kappal.
Masto- ja parrupuita	791 >
Viallisia sahapuita	84,160 >
Rakennushirsiiä	32,455 >
Keloja ja tuulenskaatoja	140,374 >

Kaikenlaisia vähäarvoisempia puita	173,097 kappal.
Vitsoja, vanteita y. m.	399,371 »
Puuntaimia	182,580 »
Poltto- ja sysipuita	318,031 kuutiometriä
Tervaksia	7,612 »
Hiomo- ja propsipuita	20,553 »
Pärepuita	1,667 »
Veistopuita	4,438 »
Aitauspuita	5,030 »
Jäkälää, sammalia, heiniä y. m.	5,529 kuormaa
Puunkuorta	16,790 kilogr.
Puunsiemeniä	37 »
Sysyä, kalkkia, tervaa y. m.	1,150 hehtolitraa

joiden metsäntuotteiden arvo yhteensä tekee 5,532,442 markkaa 73 penniä, josta sahapuiden yksistään 4,849,276 markkaa 77 penniä.

Edellä olevaan luetteloon sisältyvät myöskin Keisarillisen Senaatin myönnytyksellä eri tarkoituksia varten *ilmaiseksi ulosannetut metsäntuotteet*. Niiden määrä ja raha-arvo näkyy seuraavasta luettelosta.

Tarkoitus, johon metsäntuotteet ovat myönnettyt.	Sahapuita, kpl.	Rakennuspuita, kpl.	Keloja ja tuulen- katoja, kpl.	Kaikenlai- sia vialli- sia puita.		Veisto- ja päre- puita, m ³ .	Poltto- y. m. puita, m ³ .	Puiden arvo.	
				Kpl.	M ³			Smk.	74 ^h
Kirkon rakennukseen	—	3,860	—	—	—	—	—	11,580	—
Pappilan s:n	400	1,000	—	—	—	—	—	5,000	—
Kansakoulujen s:n	614	10,165	900	—	—	160	83	31,008	—
Maanviljelyssiirtolan (hermot. parantol.) s:n	600	—	508	75	—	44	83	5,536	55
Aitauksien rakentamiseen	—	20	—	—	1,425	—	372	198	25
Teiden ja siltain s:n	100	1,421	—	—	2,546	—	50	5,615	67
Kadon lieventämiseksi (työansioksi) . . .	39	—	—	—	—	22	—	349	62
Yleisiä tarpeita varten Inarin kunnalle . .	—	—	—	209	—	—	—	418	—
Kultalan asemalle Inarissa y. m.	—	75	—	—	—	—	—	82	—
Yhteensä	1,753	16,541	1,408	284	3,971	66	665	59,788	09

Koska useilla paikoin kruununmetsissä, varsinkin vanhoilla hakkuualoilla, on runsaasti vikanaisia ja jättöpuita, jotka ensi tilassa olisivat hakattavat, on Metsähallitus kiertokirjeellä Marraskuun 5 päivältä 1904 määrännyt, että tällaisten puiden hakkuussa toistaiseksi on meneteltävä seuraavasti.

Hoitoalueen metsänhoitaja sekä ylimetsänhoitaja tutkivat hyvissä ajoin keväällä tai kesällä yksissä neuvoin kuinka suuri määrä vikanaisia puita, metsän tilaa ja paikallisoloja silmällä pitäen, seuraavana syksynä on myytävä paikallishuutokaupalla. Hakkausmäärää arvosteltaessa otetaan huomioon myös paljonko puita tullaan myymään yleisillä huutokaupoilla sekä löytyykö ennen myytyjä metsiä, jotka seuraavana talvena joutuvat hakattaviksi, ja on ehdottomasti silmällä pidettävä että myynti paikallishuutokaupalla tarkoittaa todellista puhdistushakkausta metsänuudistamisen edistämiseksi.

Hyvissä ajoin kesällä leimataan sitten myytäväksi päätetty puusumma, jolloin leimamerkillä on varustettava kaikki leimausalalla olevat vikanaiset ja jättöpuut, jotka metsänhoidolliselta kannalta ovat poistettavat, yksinpä hylkypuutkin.

Leimausaloja valitessaan tulee metsänhoitajan ottaa huomioon, paitsi suorastaan metsänhoidollisia seikkoja, myöskin että suurempi puumäärä saadaan leimatuksi saman uittoväylän varrelle sekä että hakkuiden kautta tarjotaan työansiota sellaiselle paikkakunnan väestölle, jolla ei ole tilaisuutta muissa yleisissä töissä saada ansiota. Leimauspöytäkirja lähetetään ennen Syyskuun 15 päivää Metsähallitukselle tarkastettavaksi ja huutokauppa, josta hyvissä ajoin on annettava tieto tavanmukaisilla kuulutuksilla sekä sanomalehti-ilmoituksilla, on toimitettava Lokakuun aikana, jonka jälkeen huutokauppapöytäkirja metsänhoitajan ja ylimetsänhoitajan lausuntojen kera heti lähetetään Metsähallitukselle.

Huutokaupassa tarjotaan puut metsämaihin nähden ensin pienissä erissä ja sitten saman uittoväylän varrella leimatut puut kerrallaan.

Tulot ja menot.

Tulot kertomusvuoden kuluessa ulosannetuista metsäntuotteista, vuokrista, torpanveroista y. m. nousevat oheenliitettyjen, hoitoalueitten pääkirjoista otettujen yhteenvetojen mukaan, kaikista kruununmetsistä yhteensä 6,119,868 markkaan 27 penniin. Kun menot hoito- ja vartioimiskustannuksiin, metsänhoitotöihin y. m. tekivät 1,178,886 markkaa 23 penniä, tuottivat kruununmetsät siis vuonna 1904 voittoa 4,940,982 markkaa 4 penniä.

Verrattuna edelliseen vuoteen ovat tulot vuonna 1904 vähenneet 409,945 markalla 92 pennillä, joka pääasiallisesti riippuu siitä että vuonna 1902 saatiin myydyksi 1,028,749 sahapuuta, mutta vuonna 1903 ainoastaan 674,778 sahapuuta, jota paitsi syttynyt sota jo jonkun verran laimentoi puiden ulosottoa. Jos sitävastoin molempia viimeisiä vuosia vertaillaan sitä edellisiin vuosiin, ovat tulot kruununmetsistä melkoisesti paisuneet.

Mitä menoihin tulee, ovat nekin jonkun verran lisääntyneet, johon osaksi on vaikuttanut se, että menoihin vuodesta 1903 on laskettu muun muassa met-

sänhoitajia avustamaan tilapäisesti määrättyjen metsäkonduktöörin palkkiot ja matkakustannukset. Sitä paitsi on huomattava että sekä tuloihin että menoihin vuodesta 1903 on pantu valtion rautateitä varten ulosannettujen metsäntuotteiden bankintakustannukset.

Kun kruununmetsät vuonna 1895 tuottivat puhdasta tuloa 1,656,118 markkaa 1 pennin ja kertomusvuonna, niinkuin jo mainittiin, 4,940,982 markkaa 4 penniä, on puhdas tulo siis viimeisen vuosikymmenen kuluessa kasvanut 3 kertaisesti. Hehtaaria kohti kuivaa metsämaata se ei kuitenkaan vielä tee enempää kuin 0,91 penniä tai, jos koko pinta-alalta lasku tehdään, ainoastaan 0,37 penniä, jota vastoin esimerkiksi Ruotsissa nämä määrät vuonna 1903 nousivat Kr. 1: 93 ja 1: 12 eli Smk. 2: 70 ja 1: 57.

Siihen, että Ruotsin kruununmetsät hehtaaria kohti tuottavat enemmän tuloa kuin Suomen, vaikuttavat pääasiallisesti suurempi hakkuu ja paremmat puuhinnat, jotka ovat seurauksena niistä helpotuksista, joita enemmän kehittyneet kulkuneuvot valmistavat kilpailulle, varsinkin Norrlandissa.

Valaisevan vertailun hakkauksen suhteen antaa seuraava taulu:

	Hehtaaria kohti vuonna 1903 *) ulosannettu		
	sahapuita ja parruja, kpl.	rakennus-puita, keloja y. m., kpl.	poltto- y. m. pienempiä puita, m ³
	Kasvullisella alalla.		
Ruotsissa	0,58	0,26	0,11
Suomessa	0,23	0,07	0,06
	Koko pinta-alalla.		
Ruotsissa	0,34	0,15	0,06
Suomessa	0,10	0,03	0,03

Useissa hoitoalueissa ovat hakkuumäärät alueen laajuuteen ja puuvaroihin nähden asetetut kylläkin pieniksi; varsinkin kun otetaan katsantoon se monilla paikoin yli-ikäinen tila, jossa vanhemmat hakattavat metsät ovat, sillä nykyisiä hakkausmääriä noudattaen eivät nuo vanhat, osaksi jo vikanaiset puutavarat ennätä tulla edullisimmalla ajallaan talteen otetuiksi. Näin ollen ja kun metsänhoitoviraston velvollisuus on ajan vaatimusten mukaan kehittää metsiemme tuottavaisuutta, sikäli kuin tämä järkeviä periaatteita noudattaen on mahdollista, on Metsähallitus kiertokirjeellä Helmikuun 23 päivältä 1904 kehoittanut ylimetsänhoitajia ja metsänhoitajia ottamaan tarkan ammattitaitoisen harkinnan alaiseksi, missä määrin hakkausmääriä kustakin hoitoalueesta voi-

*) Tämä vertailu on tehty vuodelta 1903 siitä syystä, ettei Ruotsista vielä ole saatu kertomusta vuodelta 1904.

taisiin jo ensiksi toimitettavissa leimauksissa jonkun verran korottaa ja sitten ehkä edelleen lisätä, tarkasti noudattaen metsän kestäväisyysperiaatetta ja kasantoon ottaen, että puuvarat oikealla ajallaan ja edullisesti saadaan myydyiksi. Sitä paitsi on Metsähallitus, kun väliaikainen isojako Inarin Lapissa jo on melkein päätetty, Keisarillisen Senaatin myönnytyksellä antanut Inarin hoitoalueesta varovaisesti harsien leimata 50,000 sahapuuta Paatsjoen ja saman määrän Luttojoen varrelta.

Koska puiden kuljetuskustannukset, niinkuin jo sanottiin, suuressa määrässä vaikuttavat metsän myyntihintaan ja parantuneet kulkuneuvot siis lisäävät metsäntuotteiden kysyntää, josta myöskin seuraa että metsämaan kannattavuus ja järkipäiväinen metsänhoito riippuu mitä lähimmästi kulkuneuvojen ja vallankin uittoväylien laadusta, on Metsähallitus määrännyt että kun melkoisempia hakattavia puumääriä kruununmetsissä on semmoisten vesien varsilla, jotka nykyisessä tilassaan eivät ole uittokelpoisia, vaan tätä tarkoitusta varten kaipaavat joko säästöpatojen tai muitten sulkulaitosten rakentamista taikka ovat isompia perkauksia vailla, metsänhoitajan tulee hyvissä ajoin ennen näitten puitten myyntiä Metsähallitukselle tehdä ehdotus tällaisten vesien saattamisesta uittokelpoiseen kuntoon sekä järjestyssäännön laatimisesta lauttaukselle niissä. Jos vahvistetuissa lauttaussäännöissä havaitaan semmoisia määräyksiä, jotka ovat sopimattomia taikka vallitsevien olosuhteitten kanssa eivät ole sopuinnussa, on esitys tehtävä niiden muuttamisesta.

Tässä suhteessa on parannuksia jo paikoin toimeensaatu ja mainittakoon erittäin Oulunjärven Painuanlahdesta Siikajokeen rakennettu kanava, jonka kautta puutavarain hinta Oulunjärven vesistön ympäristöllä melkoisesti on kohonnut. Samaan suuntaan tähtäviä toimia on uusien, nykyisiin olosuhteisiin sovitettujen lauttaussääntöjen laatiminen Iin-, Kemin- ja Tengeliönjokia sekä niiden lisävesiä varten, Inarijärven vesistölle y. m. Samoin on Oulusta Tornioon rakennettu rautatie edullisesti vaikuttanut puutavarain menekkiin. Varuudella voi myöskin ennustaa että metsäntuotteiden menekkiä valtavasti tulee edistämään rautatieverkostomme jatkaminen Kemistä Rovaniemeen, jonka pikaista toteuttamista Metsähallitus vielä tässäkin vuosikertomuksessaan tahtoo lämpimästi puoltaa.

Hyönteisten, myrskyjen, lumipainon y. m. tuottamat vahingot.

Kertomusvuoden aikana ei ole tapahtunut mainittavampia luonnon tuottamia vahinkoja.

Metsille vahingollisia *hyönteisiä* on suuremmissa määrissä tavattu ainoastaan Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirissä, jossa Pällilän hoitoalue on

kärsinyt ensin. Niin on *Lophyrus pallipes* jatkanut vuonna 1902 alkamaansa tuhotyötä Vierustenkankaalla, sillä seurauksella että eräs 15 vuotinen mänty-istutus suuremmaksi osaksi — noin 6,30 hehtaaria — on turmeltunut, jota paitsi noin 2,90 hehtaarin ala on puolipaljaaksi syöty. Sanotulla kankaalla sekä muillakin paikoin hoitoalueessa ovat *Luperus* (*Galleruca*) *pinicola*, *Pissodes notatus* ja *Retinia resinella* tehneet vahinkoja mäntytaimistoissa, joista vahingoista tulee metsänviljelyksien yhteydessä enemmän puhuttavaksi. Lehtikuusiin on ilmestynyt *Nematus Erichsonii* ja *Vesmaeli*, joka ensin mainittu myös on tavattu suuressa määrässä Punkaharjun kruununpuistossa Mikkelin hoitoaluetta. Puheena olleet *Lophyrus pallipes* ja *Luperus pinicola* ovat vielä tehneet vahinkoja Sääksjärven kankaalla Uomaan hoitoalueessa ja Pyhäjärven-Kuoppalammin kruununpuistossa Laatokan hoitoaluetta.

Sienitautia on ilmoitettu Pällilän hoitoalueesta, jossa *Peridermium pini corticola* on ankarassa muodossa esiintynyt nuorissa metsiköissä, erittäinkin Vierustenkankaalla, sekä *Lophodermium pinastri* (Schütte-sieni) on hävittänyt miltei koko varaston — noin 200,000 kappaletta — 2 vuotisia männyntaimia Galitzinan taimitarhassa. Myöskin Uomaan hoitoalueessa on tällaisia vahinkoja tapahtunut nuorissa, kaskiviljelyksen kautta kasvatetuissa männiköissä, joissa paikoin 50 % puumäärästä on kuivunut.

Myrsky on tehnyt pienempiä vaurioita Pällilän, Laatokan, Korpiselän ja Haukiputaan hoitoalueissa, kaataen yksityisiä puita siemennysaloilla tahi harvaksi hakatuissa kuusikoissa, etenkin korpimailla. Sitävastoin on rajutuuli kaatanut Suomusjärven hoitoalueeseen kuuluvassa Vuonislahden kruununpuistossa noin 1,200 hirsipuuta ja 600 m³ pienempää metsää sekä Rovaniemen hoitoalueessa Aartovaara nimisellä metsämaalla edellisen talven tukinhakkuusta jällelle jääneen metsän.

Tämän yhteydessä on mainittava, että eräissä hoitoalueissa, niinkuin Jämsän, Aureen y. m., pienempiä metsikköjä etupäässä korpimailla on kauttaaltaan kuivunut sellaisilta paikoilta, jotka talvella 1901—1902 olivat kuohujään vallassa.

Lumi on kertomusvuonna turmellut nuoria metsiä ilmoitusten mukaan ainoastaan Uomaan ja Korpiselän hoitoalueissa, taittamalla tiheässä kasvavia puita siellä täällä.

Metsän raiskaus.

Verrattuna edelliseen vuoteen on metsänraiskauksien lukumäärä pysynyt jotensakin samalla asteella, mutta anastettujen metsäntuotteiden paljous kohonnut. Tämä on kuitenkin ainoastaan näennäistä ainakin osaksi ja johtuu siitä että metsähallinnon puolesta asetettujen lisävirtijain kautta metsän haaskauksia

enempi kuin ennen on saatu ilmi. Suurimmat raiskaukset ovat tänäkin vuonna tapahtuneet Iin tarkastuspiirissä ja Kankaanpään hoitoalueessa Turun—Hämeen läänin tarkastuspiiriä sekä Muonion hoitoalueessa Kemän tarkastuspiiriä. Haaskauksiin on ollut vaikuttamassa monta seikkaa, niinkuin liiaksi laajat tai hajanaiset vartiopiirit, metsänvartijain huonot palkkaedut, mikä pakottaa heitä omistamaan paljo aikaa työansion hankkimiseen, kansaan juurtunut tapa käyttää kruununmetsiä tarvepuuvarastonaan ja vaikeus saada raiskaushaasteita todistetuiksi. Vielä on vaikuttanut sekin että puita ostetaan uittoväylän varsilla ja myyjille usein annetaan runsaita käsirahoja, ottamatta selkoa, onko heillä ollenkaan puutavaraa myytävänä. Tehokkaaksi haaskauksien ehkäisemiskeinoksi on havaittu raiskattujen puiden kelpaamattomaksi teko, jota keinoa täytynee käyttää jossakin tapauksessa edelleenkin, kunnes metsänvartijain asema saadaan paremmalle kannalle.

Seuraava luettelo osoittaa tavattujen raiskauksien lukumäärän sekä anastettujen metsäntuotteiden paljouden.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Haaskauksien lukumäärät.	Haaskatut metsäntuotteet.						
		Salapuuta, kpl.	Rakennuspuuta, kpl.	Keloja, tuulenkaatoja, kolopuita y. m., kpl.	Vanteita ja viitsoja, kpl.	Poltto-, hionno-, päre-, veisloputia, tervaksia, m ³	Poltto-, hionno-, päre-, veisloputia, maa.	Jäkelää, lehtihennin, saunhuhta, kuorimaa.
Turun—Hämeen läänien.								
Kankaanpään	69	143	26	27	300	3,0	—	30
Karvian	17	40	—	—	—	1,4	1	—
Parkanon	4	27	—	—	—	—	—	—
Aureen	1	—	3	—	—	—	—	—
Summa	91	210	29	27	300	4,4	1	30
Viipurin—Mikkelin läänien.								
Miehikkälän	1	—	—	1	—	11	—	—
Pällilän	1	—	—	1	—	—	—	—
Rajajoen	4	—	3	—	—	2	—	—
Laatokan	1	—	—	—	—	—	0,5	—
Summa	7	—	3	2	—	13	0,5	—
Kuopion läänin.								
Suomusjärven	1	—	1	—	—	3	—	—
Summa	1	—	1	—	—	3	—	—

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Hanskojen lukumäärät.	Haaskatut metsäntuotteet.						
		Sahapuita, kpl.	Rakennuspuita, kpl.	Keloja, tonnikantoja, kelo-puita, y. m., kpl.	Vanteita ja vitsoja, kpl.	Pohjois- ja länsi- ja itäpuita, m ³	Pohjois- ja länsi- ja itäpuita, m ³	Jäkälä, lehtiä, heiniä, sammalia, kuor-maa.
Vaasan läänin.								
Saarijärven	1	1	—	—	—	—	—	—
Jalasjärven	4	8	—	—	—	3	—	—
Summa	5	9	—	—	—	3	—	—
Oulujärven.								
Siikajoen	16	4	19	7	205	4,6	—	250
Paltamon	2	—	—	11	—	—	—	—
Sotkamon	2	17	54	—	—	—	—	—
Summa	20	21	73	18	205	4,6	—	250
Iin.								
Haukiputaan	11	—	305	—	—	31,5	—	—
Iin	56	3,039	518	—	—	29,0	—	—
Kuusamon	15	306	48	308	—	—	—	—
Simon	10	325	36	—	—	—	—	—
Summa	92	3,670	907	308	—	60,5	—	—
Kemin.								
Muonion	6	296	23	—	—	—	—	—
Inarin	3	—	16	1	—	—	1	—
Summa	9	296	39	1	—	—	1	—
Yhteensä								
Vuonna 1898	222	1,739	1,790	484	950	382	38	—
» 1899	205	2,320	729	759	—	1,500	44	—
» 1900	240	1,965	1,645	3,553	1,230	349	9,5	570
» 1901	302	3,763	2,655	5,552	1,423	374	40	490
» 1902	201	2,562	1,243	379	2,108	68	28	103
» 1903	217	2,322	739	31	330	293	21	—
» 1904	225	4,206	1,032	356	505	88,5	2,5	280

Miten raiskattujen metsäntuotteiden kanssa on menetelty käy selville alla olevasta taulusta.

Tarkastuspiiri.	Miten haaskattujen metsäntuotteiden suhteen on menetelty.	Haaskatut metsäntuotteet.						
		Sahapuita, kpl.	Rakennuspuita, kpl.	Kaloja, tullenkaatoja y. m., kpl.	Vanteita ja vitsoja, kpl.	Poltto-, liomo-, päre-, vesticopuita, m ³	Jakkeliä, lehtiä, heiniä y. m., kuormaa.	Puunkorot, tnohta, kiloa.
Turun—Hämeen läänien.	Myyty	4	—	—	—	—	—	—
	Anastettu	148	26	27	300	3,0	—	—
	Kelpaamattomaksi tehty	35	—	—	—	—	—	30
	Torppareille annettu	5	—	—	—	1,4	—	—
	Takavarikossa	18	3	—	—	—	1	—
Viipurin—Mikkelin läänien.	Haaskaaja anastanut	—	3	2	—	13	0,5	—
	Haaskaaja anastanut	—	1	—	—	3	—	—
Kuopion läänin.	Anastettu	9	—	—	—	—	—	—
Vaasan läänin.	Myyty	—	—	—	—	2	—	—
	Torpparille annettu	—	—	—	—	1	—	—
Oulujärven.	Anastettu	—	54	7	—	—	—	—
	Myyty	17	—	—	—	—	—	—
	Kelpaamattomaksi tehty	3	19	7	—	4,6	—	250
	Torppareille annettu	1	—	4	—	—	—	—
	Takavarikossa	—	—	—	205	—	—	—
Iin.	Anastettu	2,088	344	5	—	—	—	—
	Myyty	1,038	336	146	—	27	—	—
	Kelpaamattomaksi tehty	121	165	—	—	4,5	—	—
	Torppareille annettu	156	—	—	—	—	—	—
	Takavarikossa	267	62	157	—	29	—	—
Kemin.	Anastettu	243	30	—	—	—	—	—
	Myyty	16	9	1	—	—	—	—
	Kelpaamattomaksi tehty	37	—	—	—	—	—	—
	Takavarikossa	—	—	—	—	—	1	—
	Yhteensä	4,206	1,052	356	505	88,5	2,5	280

Kulovalkeat.

Vaikk'ei kesä ollut suotuisa metsäpaloille, syttyi kruununmetsissä vuonna 1904 kuitenkin 34 eri kulovalkeata ja paloalojen yhteinen pinta-ala nousi 520 hehtaariin. Suurimmat kulot raivosivat Jongunjoen, Sotkamon ja Sodankylän hoitoalueissa.

Palojen synnystä ei ylimalkaan ole päästy selville. Muutamissa tapauksissa arvellaan kulojen saaneen alkunsa paimenten tai kalastajien tulisijoilta, toisissa taas kulkijain tupakanpoltosta. Pyhäjärven hoitoalueessa on tuli levinnyt erään torpparin peltomaalta, jolla risuja poltettiin.

Kulojen lukumäärä ja palojen laajuus kussakin hoitoalueessa on merkitty seuraavaan luetteloon, joka myös lyhyesti ilmaisee vahingon laadun.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Kulovaikeuksien lukumäärä.	Palojen pinta-ala, hehtaaria.	Kulojen tuottamien vahinkojen laatu.
Turun—Hämeen läänien.			
Kankaanpään	4	24,0	Tuli vahingoittanut nuorta ja keski-ikäistä mäntymetsää.
Viipurin—Mikkelin läänien.			
Pällilän	2	4,6	Valkea turmellut nuoret puut ja osan keski-ikäisiä.
Rajajoen	4	1,6	Noin 0,8 hehtaarin alalla kuivuivat 1—20 vuotiset taimet.
Laatokan	2	4,0	Pienemmät puut ja kitukasvuiset männyt taimet kuivuivat.
Uomaan	1	15,0	Tuli hävittänyt 10—15 vuotisen mäntynuorennuksen.
Kuopion läänin.			
Jongunjoen	1	150,0	Nuorta metsää turmeltunut ja vanhempia puita vahingoittanut osaksi.
Palojärven	1	0,7	Maapinta kärventynyt.
Vaasan läänin.			
Pyhäjärven	1	0,5	Vahinko vähäpätöinen.
Salamajärven	1	22,5	Nuori ja keski-ikäinen mäntymetsä vahinko saanut.
Viitasaaren	1	1,0	Vahinko aivan vähäinen.
Oulujärven.			
Siikajoen	6	10,2	Tuli hävittänyt nuoren metsän.
Sotkamon	3	102,0	Turmellut kasvipeitteen ja vahingoittanut osastaan nuoremman metsän.
Hyrynsalmen	2	52,8	Nuori metsä turmeltunut.

Tarkustuspiiri jaostoalue.	Kulovaikeiden lukumäärä.	Paloalojen pinta-ala, hehtaaria.	Kulojen tuottamien vahinkojen laatu.
Iin.			
Haukiputaan	1	60,0	Tuli kärventänyt 50 vuotista mäntymetsää.
Iin	2	4,5	Nuori metsä vahingoittunut.
Kemin.			
Kemijärven	1	17,0	Joku määrä hirrenaineita ja nuori metsä vahingoittunut.
Sodankylän	1	50,0	Nuoren ja keski-ikäisen mäntymetsän arvelaan kuivavan kulon takia.
Summa	34	520,4	

Katsaus kulojen lukumäärään ja laajuuteen vuosina 1898—1904.

	Kulojen lukumäärä.	Paloalojen laajuus, hehtaaria.
Yhteensä vuonna 1898	24	364
» » 1899	60	1,001
» » 1900	85	3,395
» » 1901	251	17,060
» » 1902	16	371
» » 1903	58	1,120
» » 1904	34	520

Syytökset.

Seuraavasta yleiskatsauksesta nähdään sellaisten kruununmetsissä tehtyjen rikoksien lukumäärä ja laatu, jotka asianomaisten metsänhoitovirkamiesten kautta ovat syytökseen ilmoitetut, sekä niiden lopullinen ratkaisu, kuin myös aikaisemmin vireille pannut samanlaatuiset asiat, jotka kuluneen vuoden aikana ovat lopullisesti tulleet käsitellyiksi. Yleiskatsauksen suhteen on mainittava että, kun syytetty on vapautetuksi ilmoitettu, se useimmiten on tapahtunut 24 päivänä Elokuuta 1904 annetun armahduskirjan nojalla.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Vuonna 1904 vireille pannut syytteet ja niiden aika.				Vireille pantuja juttuja on			Aikaisemmin vi- reille pannuissa jutuissa on syytetty	
	Metsinhuuskaus.	Kulovalkea.	Salaperäisyys tai kalastus.	Karjanlaimen väi- rinkävyös.	päätetty siten että		toistaiseksi lykätty.	tuomittu.	vapautettu
					syytetty on tuomittu.	syytetty on vapautettu.			
Turun—Hämeen läänien.									
Kankaanpään	6	—	—	—	—	—	6	—	—
Karvian	3	—	—	—	—	—	2	—	—
Parkanon	2	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	11	—	—	—	—	—	3	8	—
Viipurin—Mikkelin läänien.									
Miehikkälän	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Pällilän	2	—	—	—	—	—	2	—	—
Rajajoen	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Uomaan	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Summa	4	—	—	—	—	—	4	—	1
Kuopion läänin.									
Suomusjärven	1	—	1	—	—	—	2	—	—
Palojärven	—	—	1	—	—	—	1	—	—
Summa	1	—	2	—	—	—	1	2	—
Vaasan läänin.									
Pyhäjärven	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Jalasjärven	2	—	—	—	—	—	2	—	—
Summa	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Oulujärven.									
Siikajoen	3	—	—	—	—	—	3	—	—
Paltamon	2	—	—	—	—	—	2	—	—
Sotkamon	2	—	—	—	—	—	2	—	1
Hyrnsalmen	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Summa	7	—	—	—	—	—	2	2	3
Iin.									
Haukiputaan	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Iin	14	—	—	—	—	—	3	11	—
Kuusamon	3	—	—	—	—	—	—	3	—
Simon	2	—	—	—	—	—	2	—	1
Summa	19	—	—	—	—	—	3	13	3

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Vuonna 1904 vireille pannut syytteet ja niiden aika.					Vireille pantuja juttuja on			Aikaisemmin vireille pannuissa on syytetty	vapautettu
	Metsänhaaskaus.	Kulovelkaa.	Salaneistys tai kalastus.	Karjanlaitumen väärinkäytös.	Muita rikkomuksia.	päätetty siten että	toistaiseksi lykätty.	sytetty on vapautettu.		
Kemin.										
Kemin	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—
Tornion	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Rovaniemen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kemijärven	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Muonion	4	—	—	—	—	1	—	3	—	—
Inarin	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	Summa	5	—	—	—	1	—	4	7	1
Yhteensä.										
Vuonna 1900	55	3	8	2	4	35	2	35	10	8
» 1901	80	6	2	3	4	43	4	48	17	6
» 1902	57	2	12	—	9	44	6	30	21	13
» 1903	40	4	11	—	3	22	6	30	17	10
» 1904	51	—	2	—	—	12	21	18	11	5

Edellä olevasta yleiskatsauksesta selviää, että 51:stä kertomusvuoden kuluessa käsiteltäväksi otetusta asiasta 12:ssa vastaaja on langetettu rikokseen syypääksi, vaan 21:ssä vapautettu sekä että 18 asiaa vielä on ratkaisematta.

Aikaisemmin kanteeseen pannuista on syytetty 11:ssä tapauksessa tuomittu ja 5:ssä vapautettu.

Metsän arvioiminen.

Kertomusvuoden aikana on jatkettu sitä metsänarvostelemistyötä, jota kruununmetsissä on toimitettu jo vuodesta 1883 saakka ja jonka tarkoituksena on ollut ei ainoastaan hirsivaraston määrittäminen kestäväää hakkuuta varten, vaan myöskin tietojen hankkiminen metsämaiden laadusta ja metsien tilasta ylimalkaan, niiden vastaisen hoidon järjestämistä varten. Arvosteleminen, jossa puut erotetaan kahteen luokkaan siten, että sahapuiksi otetaan kaikki ne puut, jotka 1,3 metrin korkeudelta täyttävät 30 centimetriä tai enemmän, ja hirren aineiksi ne puut, jotka samalla korkeudella ovat 25—30 centimetriä, on toimitettu joko puiden lukemisen kautta tahi, erittäinkin Lapin kihlakunnassa ja

Kuolajärven pitäjässä, 5—10 prosenttia arvosteltavasta alasta käsittävien koe-
linjain eli pitkien koealojen avulla, mikä menettelytapa on huokeampi ja jou-
tuisampi sekä on näyttänyt antavan tyydyttäviä tuloksia näillä pohjoisilla, har-
vanpuoleista metsää kasvavilla mailla.

Arvostelemisen yhteydessä ovat metsämaat pohjoisimmilla mittaamatto-
milla aloilla kartoitetut kompassilinjaston mittauksilla kaavassa 1:50,000.

Pubeenalaisia töitä on kertomusvuoden aikana suorittanut 3 varsinaista
ja 7 ylimääräistä metsänarvostelijaa, joista 8 on työskennellyt Sodankylän, 1
Suomusjärven ja 1 Kankaanpään hoitoalueessa, jota paitsi Metsähallituksen
piirustustöiden johtaja, metsäkonduktööri K. Lojander on Inarin hoitoalueessa
toimittanut kolmiomittauksia metsänarvostelualueiden yhteensovittamista varten
yleiskartalle.

Arvostelujen tulokset käyvät esille alla olevasta luettelosta.

Hoitoalue.	Vuonna 1904 arvostelun yh- teydessä kar- toitettu maa- ala, hehtaaria.	Vuonna 1904 arvioitu puumäärä.		
		Sahapuita (30 centtimetriä 1,3 metrin kor- keudella).	Hirrenaineita (25—30 centti- metriä 1,3 met- rin korkeu- della).	Yhteensä.
Kankaanpään	592	40,198	60,189	100,387
Suomusjärven	4,989,1	115,906	136,965	252,871
Sodankylän	186,185.9	2,167,542	1,848,727	4,016,269
Summa	191,767.0	2,323,646	2,045,881	4,369,527

Kertomusvuoden lopussa oli kussakin tarkastuspiirissä koko sillä ajalla,
jona arvostelutyöt ovat kestäneet, yhteensä arvioitu seuraava määrä sahapuita
ja hirrenaineita.

Tarkastuspiiri.	Arvioitu puumäärä.		
	Sahapuita.	Hirrenaineita.	Yhteensä.
Turun—Hämeen läänien	1,880,254	2,980,570	4,860,824
Evon—Vesijaon	82,847	139,332	222,179
Viipurin—Mikkelin läänien	2,430,915	4,385,320	6,816,235
Kuopion läänin	3,741,815	5,293,674	9,035,489
Vaasan läänin	2,508,656	2,783,045	5,291,701
Oulujärven	3,737,372	4,660,041	8,397,413
Iin	3,011,959	1,973,333	4,985,292
Kemin	20,789,460	23,015,030	43,804,490
Summa	38,183,278	45,230,345	83,413,623

Hakkauksien, myrskyjen, kulopalojen, haaskauksien y. m. kautta on tosin melkoinen määrä sahapuita poistettu arvioimisen jälkeen, mutta kun arvostelutyö on kestänyt 21 vuotta, jolla ajalla ainakin yhtä suuri määrä hirrenainoita on varttunut sahapuiksi, voi edellä mainittua puumäärää pitää arvosteltujen metsämaiden nykyisenä minimi-puubarastona.

Arvostelemattomia metsiä oli vuoden 1904 lopussa vielä

Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirissä	12,468	hehtaaria.
Kuopion läänin tarkastuspiirissä	21,585	»
Kemin tarkastuspiirissä	2,926,342	»
	<hr/>	
Yhteensä	2,960,395	hehtaaria.

Näiden arvostelemattomien metsäalojen suhteen on kuitenkin huomattava että Kemin tarkastuspiirissä Inarin ja Utsjoen sekä Enontekiönkin kuntiin kuuluvista maista suuri osa on joko metsätöntä tahi aivan arvotonta metsää kasvavaa.

Metsänjako.

Vuonna 1898 myönsi Keisarillinen Senaatti että neljä ylimääräistä metsänarvostelijaa saataisiin asettaa kruununpuistoja jakamaan säännöllistä ja kestävä metsätaloutta varten. Kun tämä metsänjakotoimi on ollut järjestetty samalla tavoin kuin maamme verraten vähäisillä valtion virkataloilla, ei se ole voinut tuottaa toivottua hyötyä kruununmetsätaloudelle. Ottamatta lukuun että senkaltaisen jakotyön loppuun suorittaminen maamme kruununmetsissä tulisi vaatimaan vuosisatoja ja sen kustannukset nousemaan miljooniin markkoihin, on niin järjestetty metsänjako epäkäytännöllinen, sillä metsätalouden täytyy aina mukautua olevien olojen ja metsän kunkinaikaisen tilan mukaan ja on siis alati sovittelemisen tarpeessa. Sen vuoksi ovatkin näiden alkuperäisten kokonaista kiertoaikaa, enimmäkseen vuosisataa ja enempiäkin, käsittävien metsänjakosuunnitelmain sijaan uudemmassa metsätaloudessa astuneet niin sanotut aika-ajoittaiset metsänhoidontarkastukset eli revisioonit, joissa metsän tila ja metsävarat tutkitaan sekä metsätalouden kulku määritellään aina 10:ksi vuodeksi kerrallaan.

Tähän tapaan on Metsähallitus koetteeksi järjestänyt jakotoimen jo vuodeksi 1904 ja suoritettiin tarkastuksia puheenalaisena vuonna Multian, Jalasjärven, Pyhäjoen ja Kemin hoitoalueissa. Tarkastuksen toimittajat ovat tarkoin tutkineet hoitoalueitten koko tähänastisen talouden, tarkastaneet kaikki hakkaukset sekä muut toimet, ottaneet selon hirsivarastosta ja ylipäänsä kaikista metsätaloutta koskevista seikoista. Näin toimitettujen tutkimusten nojalla ovat he sitten, yksissä neuvoin hoitoalueen metsänhoitajan ja piirin ylimetsänhoitajan

kaussa, laatineet suunnitelman metsänhoidolle kymmeneksi vuodeksi sekä osoittaneet ne tehtävät, jotka tällä ajalla ovat suoritettavat.

Se seikka että hoitosuunnitelma näin supistetaan lähimpään tulevaisuuteen eli semmoiseen ajanjaksoon, jonka oloja nykyhetkellä voi arvostella, vaikuttaa että koko jakotoimi saapi paljoo käytännöllisemmän pohjan ja muodostuu todellista tarvetta paljoo enemmän tyydyttäväksi.

Tähän suuntaan meneviä tarkastuksia edellytetään tavallaan jo 1859 vuoden Armollisessa johtosäännössä, siinä kun 31 §:ssä säädetään että ylimetsänhoitajan joka kymmenes vuosi tulee toimittaa hoitoalueessa revisioini, jolloin muun muassa tarkastetaan metsien ja maiden laatu sekä arvostellaan mitä viljelystoimia niiden parantamiseksi vaaditaan. Mutta erittäinkin on niin sanottu kruunumetsäkomitea, joka vuonna 1900 lopetti työnsä, osoittanut tämmöisten aikakautisten metsänhoidontarkastuksien tarpeellisuuden kruunumetsätaloutemme kehitystä varten. Kuten jo aikaisemmin on esiintuotu, eivät ylimetsänhoitajat muita tehtäviensä laiminlyömättä ennätä huolellisesti suorittaa puheenalaisia, paljon aikaa ja vaivaa kysyviä toimia, vaan saadaan ne tarkoituksen mukaisimmasti toimitetuiksi metsänarvostelukunnan kautta. Joskin siis metsänarvostelijat ovat sopivimmat toimittamaan puheenaolevia tarkastustöitä, ei aluemetsänhoitajainkaan saa niistä olla kokonaan syrjässä. Heidän tulee päinvastoin olla myötävaikuttamassa ja apuna tarvittavia tietoja antamalla, jotta heidän paikallisten olojen tuntemisensa tulee hyväksi käytetyksi. Selvää on myös että se metsätalouden alituinen silmälläpitäminen ja ohjaaminen, joka on ylimetsänhoitajan velvollisuutena, ei mitenkään näiden aikakautisten tarkastuksien kantta jää tarpeettomaksi, vaan muodostuu sekii tehokkaammaksi.

Metsähallintoon kuuluvat erityisseikat.

Metsänviljelys. Metsän uudistuksen suhteen kruunumetsissä ylimalkaan ei ole tarvinnut ryhtyä muihin avustuskeinoihin, kuin että leimaus ja hakkaus toimitetaan huolellisesti, katsantoon ottamalla metsän uudistumisen vaatimuksia. Kuten jo edellä on kerrottu, on useissa hoitoalueissa toimeenpantu niin sanottuja puhdistushakkauksia, joissa vanhoilta hakkausaloilta uuden kasvun edistämiseksi on poistettu jättöpuita sekä vikaanaisia ja hylkypuita kuin myös pienempiäkin, joko viallisia tai kuivia ja maahankaatuneita puita varsinkin niillä seuduin, missä hakkuuta on toimitettu rautateitä varten. Samassa tarkoituksessa on myöskin hakkauksien jälkeen karsittu metsään jääneet latvukset ja oksat paikoin poltettu, paikoin taas hajoitettu hakkausalalle, jonka ohessa joskus mitakin puhdistus- ja raivaustöitä on toimitettu, kuten kitukasvuisen alikasvun poistamista y. m.

Varsinaisia metsänviljelyksiä on metsän uudistamiseksi toimeenpantu ainoastaan semmoisilla alueilla, erittäinkin Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirissä, missä kulovalkeat ovat hävittäneet pois metsän. Ylimalkaan sanotaan näiden metsänviljelyksien jotakuinkin onnistuneen ja tyydyttävästi edistyneenkin. Poikkeuksen siinä suhteessa tekevät Vierustenkangas Pällilän hoitoalueessa ja Hämeen- sekä Pohjankangas Kankaanpään hoitoalueessa, jotka useampien kulovalkeain kautta ovat menettäneet melkein kaiken metsäkasvunsa laajoilla aloilla. Kun näillä kankailla toistamiseenkin tehtyjä viljelyksiä ei ole saatu menestymään, määräsi Metsähallitus, saadaksensa selvitettyiksi ne syyt, joista tämä voi riippua, vuonna 1902 Metsäkonduktööri K. O. Elfvingin tekemään tutkimuksia Vierustenkankaalla tässä suhteessa.

Tehtyänsä kolmena kesänä tutkimusmatkoja puheenaolevalle kankaalle, on metsäkonduktööri Elfving havainnoistaan antanut Metsähallitukselle laaja-peräisen kertomuksen, josta selviää että viljelyksien epäonnistumiseen ovat vaikuttaneet seuraavat syyt:

1) Ohut multakerros ja epäedulliset kosteus- ja liukenemissuhteet, jotka maan pitkällinen paljaana olo on aiheuttanut;

2) Sopivimman viljelystavan vaillinainen tunteminen tämänlaatuisten maiden suhteen.

Kun istutuksen ja kylvön kautta saadut taimet edellä olevista syistä eivät ole voineet viihtyä, vaan alkaneet kitua, on taimistoon ilmestynyt:

3) Schütte-tauti, joka vuosien kuluessa on satoja tuhansia taimia kuollettanut:

4) Maassamme harvinaisena pidetty hyönteinen *Lophyrus pallipes*, jonka nyt aikaansaamat turmiot ovat huomiota herättäviä;

5) *Luperus pinicola* hyönteinen, joka myös on tehnyt melkoisesti vahinkoa sekä taimistolle että nuorelle metsälle;

6) *Peridermium pini corticola* sieni, joka erittäin ankarassa muodossa on esiintynyt 15—25 vuotisissa männyissä; sekä

7) Hyönteiset *Pissodes notatus* ja *Retinia resinella*; jota paitsi

8) Kylvö- ja istutusvirheet myöskin ovat jonkun verran vaikuttaneet epäonnistumiseen.

Yleisenä tuloksena tutkimuksistaan ilmoittaa Elfving vahvistuneensa tuossa tunnustetussa havainnossa että *luonnon nuorennus on näyttäytynyt voimakkaammaksi ja vähemmän otolliseksi taudeille kuin keinotekoisesti hankittu nuorennus.*

Parannuskeinoiksi ehdottaa metsäkonduktööri Elfving:

että tavallisen männyn viljelykset toistaiseksi lakkautetaan, jotta niissä ilmestyneet taudit häviäisivät, ja sen sijaan koetetaan saada aluksi kasvamaan vähemmän vaateliasta vuorimäntyä (*Pinus montana uncinata*) sekä myöskin koivua ja lehtikuusta, jotka edistävät multakerroksen muodostumista;

että maaperän kosteusolot maanviljelys-kemiallisen laboratorion välityksellä lähemmin tutkitaan;

että järjestettyjä viljelyskokeita pantaisiin toimeen, käyttämällä erilaituisia puulajeja ja viljelystapoja, multasekoituksia ja istutusaseita;

että kaikki Schütte-taudin, peridermium-sienen sekä hyönteisten vahingoittamat taimet poistetaan ja poltetaan;

että kynnettyihin vakoihin tehdyt 10 vuotta nuoremmat metsänviljelykset ruiskutetaan »Bordeaux-nesteellä»;

että *Lophyrus pallipes* toukat ja *Luperus pinicola* hyönteinen hävitetään; sekä

että kylvö- ja istutustyöt toimitetaan erityisellä tarkkuudella ja kylvöruutuihin jätetään kasvamaan ainoastaan 2—3 tainta.

Tämän yhteydessä mainittakoon tähän asti toimeenpannuista kokeista että Spitzenbergin penkomislapiolla möyhennettyihin kuoppiin istutetut taimet ovat kehittyneet niin hyvin, että kokeet kehoittavat jatkamaan työtä.

Mitä äsken puheena olleisiin Hämeen- ja Pohjan kankaisiin tulee, on Keisarillisen Senaatin 2 päivänä Maaliskuuta 1903 antamalla myönnytyksellä koulun käynyt metsänvartija asetettu Kankaanpään hoitoalueeseen, jotta metsänuudistamistyöt näillä, noin 2,250 hehtaaria käsittävillä aukeilla kankailla saataisiin paremmin menestymään. Vuonna 1904 on 82,25 hehtaarin alalle kylvetty 89 kiloa männyn, 322 kiloa koivun ja 11 kiloa lepän siemeniä sekä 13,25 hehtaarin alalle istutettu 60,000 männyntainta, jota paitsi seuraavaa vuotta varten istutuskouppia on tehty 20 hehtaarin alalla. Kylvöjä varten on ostettu 205 hehtolitraa männyn käpyjä, joista saatiin 136 kiloa siemeniä.

Paitsi näitä tavallisia metsänuudistustöitä on mainittava mäntymetsän viljelykset kaskimailla, joita on harjoitettu Loimalan ja Korpiselän hoitoalueissa ja joiden tarkoituksena on ollut muuttaa lehtimetsiköitä arvokkaammiksi mänty-metsiksi. Tämä viljelystapa onkin, mikäli toimitetuista kokeista voi päätätä, antanut jotenkin tyydyttäviä tuloksia.

Kokeita ulkomaisten puulajien kasvatuksessa on suoritettu Evon—Vesijaon kruununpuistossa sekä useissa hoitoalueissa Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirissä, jonka ohessa siperialaisen lehtikuusen kasvattamista on toimitettu monessa hoitoalueessa Venäjältä hankituilla siemenillä. Joskin kokeista ylipäänsä kerrotaan että paljo taimia sekä aikaisemmin että viime vuoden kuluessa on kuihtunut, näyttävät kokeet kuitenkin että tämä puulaji voipi menestyä hyväkasvuisilla mailla maamme keski- ja eteläosissa, jos se saa kasvaa vapaana toisten puulajien varjostuksesta.

Kertomusvuoden aikana metsänuudistuksiin käytetyt määrät siemeniä ja taimia sekä taimitarhoissa kylvetyt siemenmäärät ja kouluttujen taimien lukumäärä käy selville alla olevasta taulusta.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Metsäviljelykseen käytetty.						Taimitarhoita.	
	Taimia, kappal.			Siemeniä, kiloa.			Kylvetyt siemeniä, kiloa.	Kouluttu taimia, kpl.
	Männyn.	Kuusen.	Lehti-taimia.	Männyn.	Kuusen.	Kotva.		
Turun Hämeen läänien.								
Kankaanpään	60,000	—	—	89,0	—	333	19,7	700
Evon—Vesijaon	—	—	1,872	15,5	—	—	16,0	45,300
Viipurin—Mikkelin läänien.								
Miehikkälän	6,300	—	—	—	—	—	1,95	—
Pälilän	12,000	—	3,075	1,985	44,0	—	5,4	807
Rajajoen	500	—	200	—	119,5	—	1,5	—
Laatokan	—	—	—	—	41,0	—	0,5	—
Uomaan	95,000	—	—	—	12,0	2	3,1	—
Loimalan	—	—	260	—	24,0	—	—	—
Korpiselän	—	—	—	—	13,0	—	0,5	10,200
Mikkelin	—	—	—	—	8,0	12	1,25	—
Kuopion läänin.								
Homantsin	—	—	275	—	—	—	—	—
Suomusjärven	—	—	4,658	—	—	—	—	2,510
Jongunjoen	—	—	49	—	10,0	—	—	1,000
Halamajärven	—	—	1,110	—	—	—	—	—
Vaasan läänin.								
Saarijärven	—	—	285	78	—	—	—	—
Jalasjärven	—	—	700	—	20,0	—	—	—
Salamajärven	—	—	7,800	—	—	—	—	—
Oulujärven.								
Kalajoen	—	—	—	—	—	—	—	400
Kemin.								
Muonion	—	—	—	—	1,0	2,2	1,3	—
Yhteensä	173,800	—	18,412	3,935	397,0	14,2	335,0	60,917

Siemenvuoden laadusta ilmoitetaan että männyllä on ollut ylimalkaan keskinkertainen siemenvuosi Turun—Hämeen läänien tarkastuspiirissä, Evon—Vesijaon kruununpuistossa, Vaasan läänin ja Oulujärven tarkastuspiirien länsiosissa sekä Iin tarkastuspiirissä, vaan huono siemenvuosi Viipurin—Mikkelin läänien ja Kuopion läänin tarkastuspiireissä, Vaasan läänin ja Oulujärven tarkastuspiirien itäosissa sekä Kemun tarkastuspiirissä. Kuusella taas oli hyvänpuoleinen siemenvuosi Turun—Hämeen läänien tarkastuspiirin itäosissa, Evon—Vesijaon kruununpuistossa sekä Viipurin—Mikkelin läänien ja Kuopion läänin tarkastuspiireissä, vaan muissa osissa maata ylimalkaan huono.

Apuharvennuksia on toimeenpantu useissa hoitoalueissa siten että koivuja polttopuiksi on harventamalla poistettu sekametsistä havupuiden hyväksi, erittäinkin rautateitä varten toimitetuissa hakkuissa. Mikkelin hoitoalueessa on Punkaharjulla metsää harvennettu istutusaloilta 11,25 hehtaarin alalla ja Evon kruununpuistossa on, osaksi metsänvartijaoppilaiden harjoitustyönä, hiomo- ja polttopuita harventamalla hakattu 213,5 hehtaarin alalta.

Rajankäyntityöt. Metsähallinnon toimesta on rajankäyntitöitä toimitettu:

Turun—Hämeen läänien tarkastuspiirissä Aureen ja Oriveden hoitoalueissa, joissa vanhaa linjaverkostoa osa on uudestaan aukaistu opastuslinjoiksi; sekä

Oulujärven tarkastuspiirissä Siikajoen ja Hyrynsalmen hoitoalueissa, joissa kruununmetsätorpparit verojensa asemasta ovat karsineet rajoja noin 50 kilometriä.

Sitä paitsi ovat metsänvartijat karsineet metsistyneitä rajoja useammissa hoitoalueissa, missä milloinkin on tarvittu, ja mainittakoon tässä erityisesti Korpiselän, Jongunjoen, Iisalmen, Jalasjärven ja Lestin hoitoalueet, joissa suurimmat karsimistyöt on toimitettu.

Maanmittarien kautta on osaksi erityisten määräysten johdosta, osaksi kruununmaiden mittausten tai isonjaon täydennysten yhteydessä y. m. rajoja aukaistu 11 eri hoitoalueessa.

Tässä on vielä mainittava että hakamaita lohkaistaessa 9 torpalle Yläneen, 15 Kankaanpään, 9 Oriveden, 20 Suomusjärven, 13 Jongunjoen, 6 Kuohatin, 14 Palojärven ja 6 Iisalmen hoitoalueessa suurempi määrä hakamaan rajoituksia on aukihakattu.

Tienteko. Kustannukset yleisten maanteiden ylläpidosta, johon kruunu ottaa osaa kruununpuistojensa puolesta, näille siinä suhteessa määrätyn manttaalin perusteella, tekivät kaikkiaan 62,852 markkaa 10 penniä, jonka summan jakautuminen eri hoitoalueita kohti näkyy vuosikertomuksen loppuun liitetyistä tarkastuspiirien pääkirjaotteista. Useammassa hoitoalueessa on ylläpito annettu toimitettavaksi urakalla. Ainoastaan Oriveden, Jämsän, Evon—Vesijaon, Kuohatin ja Halmejärven hoitoalueissa on se toimitettu osaksi kruununmetsätorpparien veropäivätöillä.

Ajo- ja porrasteita sekä siltoja on kruununmailla rakennettu ja korjailtu metsänhoitoviraston toimesta, paikoin sitä varten myönnettyillä määrärahoilla, paikoin torppain veropäivätöillä seuraavissa hoitoalueissa.

Turun—Hämeen läänien tarkastuspiirissä Oriveden hoitoalueessa ovat kruununmetsätorpparit omalla kustannuksellaan rakentaneet 1 kilometrin pituisen ajotien Mäntymäen kruununpuistossa ja Jämsän hoitoalueessa on kruunun varoilla tehty ajotie Ronsun torpasta Saukkolan myllylle, 7 kilometrin matka, sekä Arvolan—Tuomilan välinen tiepalanen, 120 metriä, ojitettu ja tasoitettu.

Viipurin—Mikkelin läänien tarkastuspiirissä on Loimalan hoitoalueessa Korpijärven tiellä tehty 530 metriä kapulasiltoja.

Kuopion läänin tarkastuspiirissä on Ilomantsin hoitoalueessa porras- ja kapulasiltoja valmistettu noin 900 metriä, jota paitsi Koitajokeen rakennettiin silta; Jongunjoen hoitoalueessa on ajotie Pielisjärven—Kuhmoniemen maantieltä tehty Heikkilänvaaran torpalle 3,120 metriä sekä kapulasiltoja 200 metriä; Iisalmen hoitoalueessa samoin kapulasiltoja tehty 250 metrin pituudelta.

Vaasan läänin tarkastuspiirissä on Pyhäjärven hoitoalueessa torpparien veropäivätöillä rakennettu ajotietä 1,150 metriä Kankaisten kruununmaalla: Multian hoitoalueissa Leppäkankaan talon ja Peltokankaan metsänvartijatorpan välisellä tiellä tehty 915 metriä suosiltoja sekä yksi purosilta; Virtain hoitoalueessa samaten veropäivätöillä rakennettu 3,500 metrin pituinen kärrytie ja korjattu vanhoja teitä Alavuuden pitäjässä; Jalasjärven hoitoalueen I vartiopiirissä rakennettu 700 metriä pitkä ajotie ja IX vartiopiirissä soraa ajettu 1,800 metrin pituiselle tielle; Salamajärven hoitoalueessa Piilijoen tietä korjattu (veropäivätöillä) ja Lestin hoitoalueessa Lestijoen niskaan rakennettu silta.

Oulujärven tarkastuspiirissä on (veropäivätöillä) Siikajoen hoitoalueessa korjattu ajoteitä 400 metrin pituudelta ja Hyrynsalmen hoitoalueessa polkuteitä porrastettu vähäinen määrä.

Iin tarkastuspiirissä on Puolangan kunnassa, jossa on sekä Haukiputaan että Kuusamon, Paltamon ja Hyrynsalmen hoitoalueisiin kuuluvia kruununmaita, lopetettu se porrastustyö, jota hätäavuksi toimeenpantiin vuonna 1903 Keisarillisen Senaatin sitä varten myöntämällä 10,000 markan määrärahalta.

Ojityöt. Saarijärven hoitoalueessa toimeenpantuja kokeita nevamaiden kuivattamisessa metsänkasvua varten on jatkettu kertomusvuonna. Kuten viime kertomuksessa on selitetty, toimitettiin ojitusta yht'aikaa neljällä eri kruununmaalla ja käsittää kussakin paikassa osaksi rämettä, osaksi aukeata nevaa. Tänä vuonna on oja kaivettu 1,423 metriä.

Metsänviljelystöiden yhteydessä on Pällilän hoitoalueessa oja kaivettu 1,246 metrin pituudelta vesiperäisillä mailla.

Uittoväyläin perkauksia on toimitettu Aureen ja Salamajärven hoitoalueissa. Edellisessä on Karhukoski ja Karhujoki perattu ja pantu uittokelpoiseen kuntoon. Jälkimmäisessä hoitoalueessa on jatkettu Koirajoen perkausta, joka työ alkuun. pantiin jo vuonna 1902. Kertomusvuonna on koskia siivottu 1,168 metriä, lyhennetty niemien kärkiä, oikaistu mutkia kaivamalla uusia väyliä 55 metrin pituudelta, jota paitsi noin 10 kilometrin matkalla uittoväylää on siivottu haoista, kannoista y. m.

Kartasto. Koska kartasto sekä Metsähallituksessa että hoitoalueissa on kovin vaillinainen, vaan metsänhoidon asettamiseksi valtiolle edullisemmalle kannalle on perin tärkeätä että kartasto täydennetään sekä myöskin että yleiskarttoja saadaan kaikista kruununmaista, on Metsähallitus ryhtynyt tehokkaiisiin toimiin saadaksensa kartastot parempaan tilaan. Kun Metsähallituksessa käytettävän yleiskartan ainoastaan pääpiirteissään tarvitsee antaa kuvan kruunun metsämaista ja niiden luonteesta, on tähän tarkoitukseen kartta kaavassa 1:100,000 katsottava riittävän. Transporteeraus kaavasta 1:8,000 suorastaan näin pieneen kaavaan on kuitenkin vaikea, jonka tähden transporteeraustyössä on käytetty välikaavaa, joka enemmiten on ollut 1:40,000. Näin välikaavassa syntyneet kartat on Metsähallitus antanut värittää, käyttääkseen niitä specialikarttoinaan. Aikomus on sitä paitsi valmistaa niistä yleiskarttoja hoitoalueita varten, joissa tällaiset, suurempaan kaavaan tehdyt yleiskartat ovat tarpeen hakkuun järjestämistä varten sekä antamaan yleiskuvan kruununmetsäin hoidosta, niihin kun metsänhoitajain on merkittävä kaikki hakkuut ynnä muut toimet, joita hoitoalueissa suoritetaan.

Perustuksena äsken mainitulle karttatyölle on käytetty sekä metsän arvostelu- että jakotoimituksissa laadittuja karttoja, kuin myös maamittarien uusimpia mittakarttoja, johon katsoen työn alaisiksi etupäässä on otettu sellaiset hoitoalueet, joista luotettavia karttoja on olemassa joko kokonaisuudessaan tai suuremmaksi osaksi. Niin valmistettiin vuonna 1903 yleiskarttoja Pällilän, Rajajoen ja Loimalan hoitoalueista ja kertomusvuonna on valmiiksi saatu Yläneen, Uomaan ja Korpiselän hoitoalueiden yleiskartat. Valmistumaisillaan on yleiskartta Oriveden hoitoalueesta ja työn alaisena Inarin ja Sodankylän hoitoalueista. Välikarttoja taas on tehty Suomensjärven, Jongunjoen, Sotkamon, Hyrynsalmen, Simon, Kemin, Tornion ja Rovaniemen hoitoalueiden kruununmaista.

Hoitoalueiden arkistoihin on hankittu senraavat karttakopiot:

Oriveden hoitoalueessa: Neejärven, Pukalanmaan, Vattulanmaan ja Vuohijoen kruununmaiden kartat;
 Jämsän hoitoalueessa: V, VII—XII vartiopiirien kartat;
 Pällilän hoitoalueessa: yleiskartta hoitoalueesta;

- Ilomantsin hoitoalueessa: Lutikkavaaran, Kokkovaaran, Pihlajavaaran, Syväisensuun ja Onkamon kruununpuistojen kartat;
 Suomensjärven hoitoalueessa: 1 metsänarvostelutyön yhteydessä laadittu kartta;
 Iisalmen hoitoalueessa: 2 karttaa Sukevan kruununpuistosta;
 Pyhäjärven hoitoalueessa: 3 karttaosaa Pyhähäkin kruununmaasta (lahja metsänhoitajilta K. J. Ehnberg, K. Moberg ja E. W. Nyström);
 Saarijärven hoitoalueessa: Kalavastingin, Kiimingin ja Vahangan—Mustapuron kruununmaiden kartat sekä karttoja Evon oppilaiden mittauksista Kukon kruununmaalla;
 Haukiputaan hoitoalueessa: tilusvaihtokarttoja tiloista n:o 1¹, 7² ja 10 Utajärven pitäjässä;
 Simon hoitoalueessa: 2 karttaosaa Pudasjärven kruununmaasta;
 Tornion hoitoalueessa: 2 yleissilmäyskarttaa Juoksengin, Turtolan ja Pellon kylistä;
 Rovaniemen hoitoalueessa: 5 karttaosaa Ounasjoen kruununmaasta;
 Inarin hoitoalueessa: 19 metsänarvostelutyön yhteydessä laadittua karttaa.

Kruununmaan asutus.

Metsänhoitajain virkatalot. Metsänhoitajalla on virkatalo ainoastaan Uomaan, Loimalan, Hyrynsalmen, Kemijärven, Sodankylän ja Ounasjoen hoitoalueissa, jota paitsi Pällilän hoitoalueessa metsänhoitajan asunnoksi on määrätty Galitsinan rautatieaseman luona sijaitseva, kruunulle kuuluva huoneusto tarpeellisine ulkohuoneineen.

Näiden virkatalojen rakennuksien kuntoonpanemiseen ja ylläpitoon myönnettyjä määrärahoja on kertomusvuonna käytetty seuraavasti.

Hoitoalue.	Virkatalon nimi.	Milloin Keisarillinen Senaatti on myöntänyt varat.	Vuonna 1904 käytetty.	
			Smk.	7/10
Uomaan	Uomaa	19 ²⁸ / ₈ & ²³ / ₁₀ 03	3,041	20
Loimalan	Kiviniemi	19 ⁴ / ₁₂ 03	177	95
»	»	19 ⁸ / ₃ & ²² / ₃ 04	330	85
Sodankylän	Emaus	19 ¹⁷ / ₂ 02	155	55
Pällilän	Galitsina	19 ⁶ / ₉ 03	1,307	—
	Yhteensä	—	5,012	55

Lähtö- ja tulokatselmus on pidetty Uomaan hoitoalueen virkatalossa.

Metsänvartijatorpat. Näiden suhteen on huomattava että Haapavaaran ja Lieksavaisenahon metsänvartijatorpat Suomusjärven hoitoalueessa, entisten haltijain kuoltua, ovat veroitettut kruununmetsätorpiksi; että Kiviluoman, Kolistajan ja Pekkalan metsänvartijatorpat Parkanon hoitoalueessa, Hiekkaniemen ja Harakkavaaran samankaltaiset torpat Sotkamon ja Ruuhiniemen torppa Hyrynsalmen hoitoalueessa nykyään eivät ole metsänvartijain asuntona, vaan toistaiseksi vuokralle annetut, joskin ne vielä ovat metsänvartijatorpiksi luetut, sekä että Mikkelin hoitoalueessa olevaa Virtalan torppaa ja Karvian hoitoalueessa sijaitsevia Rantalan ja Sulkavan torppia, jotka ovat määrättyt metsänvartijatorpiksi, mutta joiden hallintoon asianomaiset metsänvartijat eivät vielä ole päässeet, ei ole otettu vartijatorppien lukuun.

Täten tulee metsänvartijatorppain lukumäärä kertomusvuoden lopussa olemaan seuraava.

Turun—Hämeen läänien tarkastuspiirissä		99
Evon—Vesijaon	»	8
Viipurin—Mikkelin läänien	»	69
Kuopion läänin	»	122
Vaasan läänin	»	121
Oulujärven	»	97
Iin	»	50
Kemin	»	74
		Yhteensä 640

Metsänvartijatorppain rakennusten ja viljelysten parantamiseksi on vuoden kuluessa käytetty seuraava määrä sitä varten myönnettyjä apurahoja.

Hoitoalue.	Milloin apurahat ovat myönnettyt.	Metsänvartijatorppain lukumäärä, jolle apurahoja on annettu.	Apuhajoja vuonna 1904 käytetty			
			rakennustöihin.		viljelystöihin.	
			<i>Smk.</i>	<i>mk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mk.</i>
Pällilän	19 ¹¹ / ₁₂ 03	1	800	—	—	—
»	19 ⁹ / ₁₂ 03	2	—	—	130	—
Rajajoen	19 ¹¹ / ₁₂ 03	1	300	—	—	—
Loimalan	19 ²⁰ / ₃ 03	2	270	—	—	—
Korpiselän	»	1	350	—	—	—
Somusjärven	19 ²² / ₃ 04	1	950	—	—	—
Saarijärven	19 ¹³ / ₆ 04	2	—	—	110	—
Jalasjärven	19 ²⁸ / ₃ 04	3	70	—	50	—

Hoitoalue.	Milloin apurahoja ovat myönnettyt.	Metsänvartijatorppain lukumäärä, jolle apurahoja on annettu.	Apurahoja vuonna 1904 käytetty			
			rakennustöihin.		viljelystöihin.	
			<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Viitasaaren	19 ⁷ / ₈ 01	1	50	—	—	—
Kalajoen	19 ²⁷ / ₃ 03	1	—	—	60	—
Siikajoen	19 ¹⁸ / ₃ 04	1	150	—	—	—
Hyrnsalmen	19 ¹⁶ / ₁ 03	1	750	—	—	—
Kemijärven	19 ²⁸ / ₃ 04	1	600	—	—	—
Sodankylän	»	1	250	—	—	—
Muonion	»	1	250	—	—	—
Yhteensä	—	20	4,790	—	350	—

Muissa torpissa ovat rakennus- ja viljelystyöt edistyneet sikäli kuin metsänvartijoilla on ollut aikaa ja varoja niihin käyttää.

Useissa hoitoalueissa, varsinkin Iin ja Oulujärvenkin tarkastuspiireissä, ovat rakennukset kovasti rappioutilassa, syystä että haltijat ovat joko vähävaraisia tai heistä on vastenmielistä uhrata työtä rakennuksiin, jotka eivät ole heidän omia.

Taloudellisia katselmuksia on toimitettu 7 metsänvartijatorpassa Viipurin—Mikkelin läänien, 8 Evon—Vesijaon, 20 Kuopion läänin, 12 Vaasan läänin ja 1 Kemin tarkastuspiirissä sekä lähtö- ja tulokatselmuksia 1 torpassa Turun—Hämeen läänien, 1 Evon—Vesijaon, 4 Viipurin—Mikkelin läänien ja 3 Vaasan läänin tarkastuspiirissä.

Kruununmetsätorpat. Kertomusvuoden kuluessa on 57 uutta torppaa saatu veroitetuksi. Sitä vastoin on ainoastaan 1 torppa saman ajan kuluessa poistunut kruunun hallusta. Veroitettujen torppain lukumäärä tuli siten olemaan vuoden lopussa 2,979. Tähän on vielä luettava 69 mäkitupaa, joista osa aikaisemmissa kertomuksissa on pantu torppain lukuun, osa taas ei ole ollut missään laskuissa. sentähden että niissä asuu torppain entisiä, eläkkeellä eläviä haltijoita.

Vuoden kuluessa annettiin lupa 106 uuden torpan perustamiseen. Kun aikaisemmin perustettaviksi myönnettyjä torppia vielä oli veroittamatta 415, oli siis veroittamattomia torppia kaikkiaan 521. Että tämä viimeksi mainittu luku on niin suuri riippuu siitä, että useat henkilöt, saatuansa luvan torpan perustamiseen, jättävät aikeensa toteuttamatta, asiasta kuitenkin metsänhoitajalle mitään ilmoittamatta.

Taloudellisia katselmuksia on pidetty 70 torpassa Kankaanpään, 11 Evon—Vesijaon, 12 Suomensjärven, 4 Kuohatin, 3 Palojärven, 5 Iisalmen, 44 Pyhäjär-

ven, 2 Multian, 17 Jalasjärven, 9 Alajärven, 20 Salamajärven, 5 Siikajoen ja 20 torpassa Iin hoitoalueessa eli kaikkiaan 222 torpassa.

Kruununmetsätorppain sekä mäkitupien lukumäärä kussakin hoitoalueessa näkyy seuraavasta luettelosta.

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Veroitettuja torppia.				Yhteensä veroitettuja seksi veroittamatto- mia, perustettavaksi myönnettyjä torppia vuonna 1904.		Mäkitupia.	
	Alkaisenmin veroitettuja.	Vuonna 1904		Kaikkiaan vuonna 1904.	Vielä veroitta- mattomia, pe- rustettavaksi myönnettyjä torppia.			
		Alkaisen- min.	Uusien tulleita.		Alkaisen- min.	Uusien 1904.		
Turun—Hämeen läänien.								
Lopen	37	—	—	37	—	—	37	1
Yläneen	32	—	—	32	—	—	32	1
Kankaanpään	74	—	—	74	—	—	74	3
Karvian	64	12	—	76	—	—	76	—
Parkanon	54	3	—	57	—	—	57	—
Aureen	36	—	—	36	6	4	46	4
Oriveden	62	—	—	62	2	3	67	1
Jämsän	55	—	—	55	4	—	59	—
Summa	414	15	—	429	12	7	448	10
Evon—Vesijaon	11	—	—	11	—	—	11	3
Viipurin—Mikkelin läänien.								
Miehikkälän	—	—	—	—	—	—	—	—
Pällilän	—	—	—	—	—	—	—	—
Rajajoen	12	—	—	12	—	—	12	—
Laatokan	—	—	—	—	—	—	—	2
Uomaan	3	—	—	3	4	—	7	—
Loimalan	1	—	—	1	—	—	1	—
Korpiselän	—	—	—	—	—	—	—	—
Mikkelin	42	1	—	43	—	—	43	—
Summa	58	1	—	59	4	—	63	2
Kuopion läänin.								
Ilomantsin	7	—	—	7	5	—	12	—
Suomusjärven	50	2	—	52	6	1	59	—
Jongunjoen	52	—	—	52	—	—	52	—
Kuohatin	27	—	—	27	3	—	30	—
Halmejärven	41	—	—	41	—	1	42	—
Palojärven	27	—	—	27	—	1	28	—
Iisalmen	19	1	—	20	—	1	21	—
Summa	214	3	—	217	14	4	235	—

Tarkastuspiiri ja hoitoalue.	Veroitettuja torppia.				Yliä veroitattomia, perustettavaksi myönnettyjä torppia.			Yhteensä veroitettuja sekä veroitattomia, perustettavaksi myönnettyjä torppia vuonna 1904.	Makkipia.
	Aikaisemmin veroitettuja.	Vuonna 1904		Kaikkiaan vuonna 1904.	Aikaisemmin.	Vuonna 1904.	Yhteensä.		
		lisä tulleita.	lakkautettuja.						
Vaasan läänin.									
Pyhäjärven	81	—	—	81	—	—	81	8	
Saarijärven	14	2	—	16	4	2	22	—	
Multian	17	3	—	20	—	—	20	—	
Virtain	60	2	—	62	1	—	63	1	
Jalasjärven	51	—	—	51	—	—	51	—	
Alajärven	110	—	—	110	—	—	110	1	
Salamajärven	33	—	—	33	—	—	33	5	
Viitasaaren	53	1	—	54	—	—	54	—	
Lestin	18	—	—	18	—	—	18	—	
Summa	437	8	—	445	5	2	452	15	
Oulujärven.									
Kalajoen	87	—	—	87	2	—	89	—	
Pyhäjoen	62	—	—	62	2	—	64	—	
Siikajoen	81	1	—	82	3	—	85	—	
Paltamon	65	—	—	65	28	1	94	4	
Sotkamon	187	—	1	186	—	4	190	1	
Hyrnsalmen	222	—	—	222	63	19	304	11	
Summa	704	1	1	704	98	24	826	16	
Iin.									
Haukiputaan	147	—	—	147	5	1	153	11	
Iin	140	—	—	140	98	10	248	1	
Kuusamon	230	1	—	231	77	16	324	—	
Simon	139	—	—	139	43	7	189	—	
Summa	656	1	—	657	223	34	914	12	
Kemin.									
Kemin	52	—	—	52	6	3	61	1	
Tornion	81	—	—	81	11	5	97	—	
Rovaniemen	131	13	—	144	12	10	166	9	
Kemijärven	49	1	—	50	9	9	68	—	
Sodankylän	15	—	—	15	14	4	33	—	
Ounasjoen	4	1	—	5	8	3	16	1	
Muonion	5	13	—	18	13	5	36	—	
Inarin	92	—	—	92	—	—	92	—	
Summa	429	28	—	457	59	35	551	11	
Yhteensä	2.923	57	1	2.979	415	106	3.500	69	

Edellä mainittujen torppain tai mäkitupien lukuun ei ole otettu 23 huvilaa ja 18 asuintonttia Pällilän hoitoalueessa, 14 Laatokan rannalla olevaa kalastusmökkiä, joissa asutaan ainoastaan kalastusaikana syksyllä, sekä 5 verotilaa ja 1 asuintonttia Mikkelin hoitoalueessa. Luvusta on myös poisjätetty vuokralle annettujen niittyjen tahi suomaiden laitamille luvatta rakennetut asumukset sekä sellaisten asujain huoneet, jotka luvattomasti ovat torppareilta saaneet vuokrata jonkun osan torppaan kuuluvista maista.

Tämän yhteydessä on mainittava että usealla torpparilla, varsinkin Ala-järven hoitoalueessa, on kanssa-asukas, jolla on hallussaan osa torpan tiluksista vaan asuu torpan haltijan kanssa samoissa huoneissa.

Joskin vuoden 1903 sato oli jonkun verran parempi kuin vuoden 1902, olisi kuitenkin sekä kruununmetsätorpparien että metsänvartijain taloudellinen asema, varsinkin kertomusvuoden alkupuolella ollut huolestuttava, etenkin Oulun läänin ja Kuopion läänin tarkastuspiireissä, ellei työansiota olisi ollut saatavana tukkimetsissä. Kun 1904 vuoden sato oli jotenkin hyvä, täytyy toimeentuloa pitää ylimalkaan tyydyttävänä. Ainoastaan semmoisilla paikkakunnilla, missä työansiota ei ollenkaan ollut tarjolla, kerrotaan toimeentulon joskus käyneen ahtaaksi.

Kruununmetsätorppain vero-oloja eri tarkastuspiireissä valaisee alla oleva taulu.

Tarkastuspiiri.	Lukumäärä veroitettuja torppia.	Torpan verojen raharvo.		Keskimäärä torppaa kohti.	
		<i>Smk.</i>	<i>mk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mk.</i>
Turun—Hämeen läänien	429	13,836	29	32	25
Evon—Vesijaon	11	533	42	48	49
Viipurin—Mikkelin läänien	59	2,827	93	30	40
Kuopion läänin	217	1,705	63	7	86
Vaasan läänin	445	7,902	11	17	76
Oulujärven	704	7,613	40	10	81
Iin	657	6,452	03	9	82
Kemin	457	2,368	01	5	18
Koko maassa	2,979	43,238	82	14	51

Kun keskimäärä torppaa kohti tekee ainoastaan 14 markkaa 51 penniä, vaan viljelyksien keskimääräinen pinta-ala torpissa on 2 hehtaaria peltoa ja lähes 5 hehtaaria niittyä, on torppien vero siis perin alhainen eikä vastaa edes niiden vuotuista puutavaran kulutustakaan. Kruununmetsätorppa-laitos tarjoaa niinmuodoin nykyisellä kehitysasteellaan torppien haltijoille huomattavia etuja.

Tämän asutusmuodon puolesta puhuu sekin seikka, että kaikista vuoden 1870 alussa löytyivistä ja sen jälkeen perustetuista torpista ainoastaan noin 5 prosenttia on joutunut siihen tilaan, että asutusyrityksestä on täytynyt luopua.

Kruununmetsätorppain ja metsänvartijatilojen tarvepuiksi on ulosannettu seuraava määrä metsäntuotteita, pääasiallisesti tuulenskaatoja, keloja, vikanaisia tahi muita vähemmän arvoisia puita.

Tarkastuspiiri.	Metsäntuotteita.							
	Kappaletta.			Kuutiometriä.				
	Saha- puita.	Rakennus- puita.	Käkeläisiä puita.	Veistopuita.	Päre- puita.	Aitans- puita.	Polttopuita.	Käkeläisiä puita.
Turun—Hämeen läänien	1,516	9,636	5,965	969	—	4,428	44,922	1,728
Evon—Vesijaon	16	180	58	17	—	165	1,225	—
Viipurin—Mikkelin läänien	467	1,677	396	40	75	665	8,455	1
Kuopion läänin	233	3,206	729	167	60	1,965	17,831	57
Vaasan läänin	1,210	13,825	1,955	325	665	3,449	32,610	286
Oulujärven	895	15,305	4,780	424	280	6,491	39,612	2,714
Iin	157	8,832	3,547	296	185	1,559	36,398	—
Kemin	1,742	9,140	3,566	461	133	1,592	26,450	1,520
Yhteensä	6,236	61,801	20,996	2,699	1,399	20,314	207,503	6,306

Kun kruununmetsätorppien ja metsänvartijatilojen lukunäärä yhteensä on 3,619, tulee siis kutakin torppaa kohti keskimäärin 24,6 kappaletta arvokkaampia puita ja 65,8 kuutiometriä halvempaa puutavaraa.

Uudistalot. Kuten alussa mainittiin tulee piakkoin etelä- ja keski-Suomessa noin satakunta uudistaloa tehtäväksi, enimmäkseen kruununmetsätorppista ja metsänvartijataloista. Vaikka itsenäisen tilan manttaali, maatilojen osittamisesta Kesäkuun 12 päivänä 1895 annetun asetuksen mukaan, saattaa olla niinkin pieni kuin $\frac{1}{300}$, ei kuitenkaan tähän asti ylimalkaan ole pieniä uudistaloja tehty. Lavean metsämaan saanti ja sen turvissa eläminen on nimittäin luultu välttämättömäksi uudisviljelyksen edistymiselle.

Samoin kuin tilattoman väestön alakomitea, joka mietinnössään esiintuo uusia tärkeitä näkökohtia ja samalla antaa asiassa valaisevia tietoja, on Metsähallituskin sitä mieltä, että talojen laajat maa-alat eivät herätä intoa voimaperäiseen maanviljelykseen sekä että tuollaiset tilat yleensä eivät ole kyenneet sanottavasti viljelyksiään lisäämään. Kun uusia tiloja kruununmaasta muodostettaessa tiloille annetaan niin laajat metsäalat että nämä ovat suoranaishana houkutusena sahayhtiöille hankkimaan talot haltuunsa, joutuu sitä

paitsi se maa-ala, joka luovutetaan, aivan toiseen tarkoitukseen, kuin mihin se on ajottu, nimittäin oman kodin ja toimeentulon turvaamiseen tilattomalle väestölle. Tähän katsoen ja kun hyöty suuremman manttaalin perustuksella annetusta laajemmasta metsäalasta on lyhytaikainen sen kautta, että metsä kokonaisuudessaan useimmiten jo ensi tilassa hakataan, joten tilan haltijan sen jälkeen on suoritettava suurempaa manttaalia seuraavat rasiukset, nauttimatta mitään pysyväistä etua laajasta metsäalastaan, ja varsinkin juuri sen kautta että tämmöiset suuret tilat ennen pitkää joutuvat sabayhtöiden haltuun, olisi Metsähallituksen mielestä syytä että, niin kauan kuin uudistaloja muodostetaan tätä nykyä voimassa olevain asetusten mukaan, joku lisämääräys annettaisiin, joka estäisi kutakin tilaa kohti lohkaisemasta enemmän metsämaata, kuin mikä, metsää järkevästi käyttäen, on välttämätön tilan vuotuisten puutarpeiden täyttämistä varten.

Evon metsänhoito-opisto.

Kertomusvuoden alussa nautti opetusta tässä laitoksessa 29 oppilasta. Näistä päästettiin 26 oppilasta, metsäkonduktöörin tutkinnon suorittettua, 14 päivänä Kesäkuuta opistosta. Myöhemmin suorittivat myös jälle jääneet 3 oppilasta päästötutkinnon.

Elokuun 1 päivänä otettiin opistoon 30 uutta oppilasta 58 hakijasta.

Opetusta ovat antaneet opiston johtaja, kaksi opettajaa, joista toinen on virkaatekevä, toinen ylimääräinen, sekä Evon—Vesijaon hoitoalueen metsänhoitaja.

Tietopuolinen opetus on käsittänyt seuraavia oppiaineita.

Metsänhoitoa.	Maanmittausta.
Metsätalouden järjestelyä.	Maanviljelyä.
Metsänarvolaskua.	Kansantaloutta.
Metsäteknologiaa.	Metsämatematiikkaa.
Kasvitiedettä.	Insinööritiedettä.
Eläintiedettä.	Metsästysoppia.
Kemiaa.	Kalastustaloutta.
Minerologiaa ja	Metsänhallinto-oppia ja
Geologiaa.	Piirustusta.

Kevätlukukauden kuluessa lopettivat oppilaat edellisenä syksynä alkamansa metsänjakotyöt Saarijärven hoitoalueessa mittaamastaan alueesta. Elokuun 1 päivästä Syyskuun 30 päivään harjoittelivat oppilaat metsänmittausta ja arvioimista Evon kruununpuistossa, jolla ajalla 3,300 hehtaaria otettiin kar-

talle ja sillä alueella kaikki arvopuut luettiin sekä puumäärä arvosteltiin. Näitten töiden loputtua saivat oppilaat harjoitella maanpunnitustöissä.

Luennot alkoivat Lokakuun 19 päivänä. Opetusajallaan ovat oppilaat olleet tilaisuudessa tutustumaan järkiperaistä metsänhoitoa tarkoittaviin töihin sekä saaneet seurata kalanviljelystä sikäläisellä kalastuskoeasemalla.

Opetuksen suhteen on mainittava ettei opistolla ole laboratoriota, joka kuitenkin olisi aivan välttämätön luonnontieteiden ja varsinkin kemian harjoittamista varten. Tämä puute käy sitä tuntuvammaksi, kun suurempi arvo pannaan perusaineiden oppimiselle nykyajan metsänhoito-opetuksessa. Kun elävä ja mieltäkiinnittävä ammattiopetus vaatii kaikissa kohdissa omintakeista pohjaa, olisi sitä paitsi metsänhoidollisen koelaitoksen aikaansaaminen mitä suurimmasta hyödystä metsänhoito-opetuksellemme.

Opiston ylläpito ja toiminta ovat vuoden kuluessa vaatineet seuraavat kustannukset.

	<i>Smc.</i>	<i>ppä.</i>
Palkkauksia	20,366	05
Oppilaitten harjoitustöihin	4,223	92
Opetusvälineiden hankkimiseen	815	66
Rakennuksiin ja huonekalujen hankkimiseen	5,759	06
Taimitarhojen hoitoon	612	86
Polttopuiden hankkimiseen	1,879	86
Palovakuutuksiin	321	76
Kaikenlaisiin tarpeisiin	4,006	45
Summa	37,985	62

Metsänvartijakoulut.

Kuten jo edelläkin on mainittu on Metsähallitus, pitäen tärkeänä ehtona valtion metsätalouden parantamiselle että ammattiinsa täysin kykenevä metsänvartijakunta aikaan saadaan, ja katsoen siihen että Evon metsänvartijakoulu, jos kohta se laajennetaankin niin paljon kuin Metsähallitus on ehdottanut ja opetusta haittaamatta on mahdollista, ei voi tyydyttää opinkäyneitten metsänvartijain tarvetta, semminkin kun oppilaita vielä vastedeskin tulee menemään yksityisten palvelukseen, esittänyt että uusia metsänvartijakouluja perustettaisiin länsiratamme varrelle Ätsärin pitäjään, itäradan varrelle Pieksämäen pitäjään ja pohjois-Suomeen Rovaniemen pitäjään. Paikkoja valitessa on Metsähallitus pitänyt tärkeänä että kutakin maamme pääosaa varten tarvittavat metsänvartijat saataisiin valmistetuiksi oppilaitoksessa, joka toimii lähimmiten

samanlaisissa oloissa kuin ne, joissa metsänvartijat sittemmin tulevat työskentelemään.

Näitten esityksien mukaisesti on Keisarillinen Majesteetti 26 päivänä Elokuuta 1903 myöntänyt tarpeelliset varat Evon metsänvartijakoulun laajentamiseksi ja uuden koulun perustamiseksi Tuomarniemen virkatalolle Ätsärin pitäjässä sekä 13 päivänä Elokuuta 1904 samaten metsänvartijakoulujen perustamista varten Nikkarilan virkatalonpuistoon Pieksämäen pitäjässä ja sopivaan kruununmetsään Rovaniemen pitäjässä. Kun tieto näitten kahden viimeksi mainittujen metsänvartijakoulujen perustamisesta saapui vasta kertomusvuoden lopussa, ei niiden suhteen ehditty ryhtyä muihin toimenpiteisiin kuin väliaikaisen johtajan asettamiseen, jonka tuli panna alkuun ja johtaa rakennustyöt.

Evon metsänvartijakoulussa on kertomusvuoden kuluessa 20 oppilasta nauttinut opetusta. Lokakuun 15 päivänä laskettiin koulusta päästötodistuksella 10 oppilasta ja Marraskuun 1 päivänä otettiin kouluun 10 uutta oppilasta.

Metsänhoito-opiston johtaja ja opettajat sekä metsänvartijakoulun metsänhoitaja ovat antaneet oppilaille tietopuolista opetusta, joka on käsittänyt metsänhoito-oppia, metsäteknologiaa, metsänarvioimisen ja arvolaskun alkeita, luonnontiedettä, metsästysoppia, kalastustaloutta, oikeen- ja ainekirjoitusta, laskentaa ja muoto-oppia, mittausoppia, kaunokirjoitusta, piirustusta ja kirjanpitoa. Yhteensä on opetusta annettu 959 tuntia. Tämä suuri tuntimäärä on karttunut siten että opetusta on annettu kummallekin osastolle eri luokalla, joka on tehnyt opetuksen tehokkaammaksi.

Oppilaitten käytännöllisiä töitä on metsänvartijakoulun metsänhoitaja pääasiallisesti johtanut.

Työt ovat käsittäneet seuraavia tehtäviä, joihin on käytetty alla lueteltu määrä työpäiviä.

T ö i d e n l a a t u.	Töihin käytettyjen päivätöiden luku.
Metsänhakkauksia	587 ¹ / ₂
Parrun veistoa	202 ³ / ₂
Leimausta ja puutavaran mittausta	99 ¹ / ₂
Apuharvennusta	561 ³ / ₄
Hakkausalojen perkausta	513 ¹ / ₄
Siementen karistusta	60
Taimitarhatöitä, kylvöä ja istutusta	321 ¹ / ₄
Maanmittausta ja arvioimista	391 ¹ / ₂
Uittotyötä	162 ³ / ₄

Töiden laatu.	Töihin käytettyjen päivätöiden luku.
Miilunpolttoa	161 $\frac{3}{4}$
Rakennustöitä	98
Sahausta	59 $\frac{1}{2}$
Päreiden höyläystä	43
Puusepän töitä	338 $\frac{3}{4}$
Maanviljelystöitä	51 $\frac{1}{2}$
Kalastusta ja kalavesien hoitoa	81 $\frac{1}{2}$
Teiden ylläpitoa ja pihojen siivoamista	103
Metsästystä	18
Kaikenlaisia pienempiä töitä	517
Yhteensä	4,372

Vielä on mainittava että Keisarillisen Senaatin 16 päivänä Elokuuta 1903 metsänvartijakoulun laajentamiseen myöntämällä varoilla on rakennettu uusi asuinhuoneusto, johon oppilaat Marraskuun 1 päivänä muuttivat asumaan.

Koulun menot ovat olleet seuraavat.

	<i>Smc.</i>	<i>piä</i>
Palkkauksia	4,710	—
Oppilaitten ruoka- ja vaatetusapu	8,562	95
Koulun laajentamiseen	6,280	60
Tarpeiden hankkimiseen	146	05
Kaikenlaisia menoja	894	80
Summa	20,594	40

Tuomarniemen metsänvartijakoulu on, kuten jo edellä mainittiin, perustettu armollisen asetuksen nojalla 26 päivältä Elokuuta 1903 Tuomarniemen virkatalolle Ätsärin pitäjässä. Tämä talo, entinen Tiala niminen $\frac{5}{12}$ manttaalin kruunun-luontoinen tila, jota pitemmän aikaa on käytetty tuomarin virkatalona, tarjoo sekä asemansa puolesta että muissakin suhtein erinomaisia etuja metsäkoululle. Alaltaan 2,027 hehtaaria, joista 478 hehtaaria on viljelys- ja laidunmaata, 594 hehtaaria kasvavaa metsämaata, 939 hehtaaria kehnokasvuista metsämaata — ylimalkaan kuusikkokorpea — sekä 16 hehtaaria hylkymaata, sijaitsee Tuomarniemen virkatalo nimittäin aivan likellä Inhan rautatieasemaa ja ihan uittoväylän varrella, joten kaikenlaisia metsäntuotteita saadaan kaupaksi.

Siitä on sitä paitsi helppo pääsy Multian ja Virtain hoitoalueitten kruunumetsiin ja talon omat metsät ovat jo yli 20 vuoden olleet säännöllisen hoidon alaisina.

Kun tila oli jotakuinkin rakennettu, joskin huoneet olivat rappeutuneet, ja rakennustöitä innokkaasti toimitettiin, saattoi koulu alkaa ensimmäisen toimintavuotensa jo marraskuussa 1903, jolloin kouluun 147 hakijasta otettiin sen ensimmäiset 15 oppilasta. Näiden lisäksi saapui kouluun Marraskuun 2 päivänä 1904 15 uutta oppilasta, jolloin oppilasmäärä tuli täysilukaiseksi.

Oppiaika on kaksivuotinen ja kuuluu koulun opettajakuntaan, Maaliskuun 21 päivänä 1904 vahvistetun ohjesäännön mukaan, johtaja ja opettaja, jotka antavat opetusta metsätaloudessa, metsäteknologiassa, metsänarvioimisessa, kasvi- ja eläintieteessä, lainopissa, lasku- ja muoto-opissa, kirjanpidossa, maanmittauksessa, ainekirjoituksessa, piirustuksessa ja karttatöissä ynnä metsästyksessä ja metsäriistan suojelemisessa, sekä työnjohtaja, joka ohjaa oppilaitten ulkotöitä ja opettaa käsitöitä. Tietopuolista opetusta on annettu kertomusvuonna yhteensä 408 tuntia.

Käytännöllinen opetustyö on, ennenkuin koulun rakennukset saatiin valmiiksi, käsittänyt suureksi osaksi puiden hakkausta ja veistoa, rakennustyötä sekä huone- ja työkalujen valmistamista koulua varten. Kuten alempana olevasta taulusta näkyy ovat oppilaat sitä paitsi saaneet harjaantua mitä erilaisimpiin metsätöihin sekä tutustua hakkauksien järjestämis- ja johtamistoimiin. Tähän katsoen on koulutilan maa-ala jaettu 15 osaan, muodostaen joka osa yhden oppilaan vartioitavan ja hoidettavan vartiopiirin, jossa tämän tulee ohjeitten mukaan ulosantaa kotitarvepuita sekä toimittaa muita tehtäviä.

Käytännöllisten töiden laatu ja niihin käytettyjen työpäivien lukumäärä käy esille seuraavasta luettelosta.

T ö i d e n l a a t u .	Töihin käytettyjen päivätöiden luku.
Hakkauksien järjestämistä ja valvomista	99
Vartioimista ja kotitarvepuiden ulosantoa	115
Metsänhakkaustöitä	125
Parrun ja hirsien veistoa	308
Leimaus- ja ulosantotöitä	120
Apuharvennusta	308
Hakkausalojen perkausta	115
Käpyjen keräystä ja siementen karistusta	15
Kylvö-, istutus- ja taimitarhatöitä	278
Maanmittausta ja punnitusta	392

T ö i d e n l a a t u .	Töihin kätettyjen päivätöiden luku.
Metsänarvioimista	73
Miilu- ja tervanvalmistustöitä	120
Rakennustöitä, erilaatuisia	1,090
Puusepän töitä	426
Suo- ja metsämaan kuivausta	32
Maanviljelystöitä	146
Koulupiirin siivoustöitä	101
Kaikenlaisia, päivystäjä y. m. pienempiä töitä	476
Yhteensä	4,339

Koulun menot ilmenevät seuraavasta luettelosta.

	Smk.	pää.
Koulun rakentamiseen	52,381	33
Koulun sisustamiseen ja kaluston hankkimiseen	2,326	61
Palkkauksia	10,650	—
Oppilaitten ruoka- ja vaatetusapu	6,873	—
Taimitarhoja varten	700	—
Puiden vedättämiseen	600	—
Kaikenlaisia tarpeita varten	1,375	—
Puhdistushakkauksiin	873	60
Yhteensä	75,779	54

Sotilas- ja siviilikunnan virkatalot.

Valtion vuokralle antamien virkatalojen lukunäärä on kaikkiaan 858, käsittäen sotilasvirkataloja ja sotilasuudistaloja, siviilikunnan tiloja, valtion pää- ja karjakartanoita, palkkatiloja, lahjoitusmaitten kantatiloja y. m.

Näiden virkatalojen lähin silmälläpito on annettu kuvernöörien valvonnan alla toimiville virkatalointarkastajille ja niiden metsänhoitoa varten on asetettu kolme Metsähallituksen alaista virkataloinmetsänhoitajaa.

Useimpien virkatalojen metsät ovat aikain kuluessa jaetut järkiperaistä metsänhoitoa varten. Järjestämättä on enää metsänhoito ainoastaan semmoilla vuokralle annetuilla virkataloilla, joilla keskeneräinen isonjaon järjestely on pannut esteitä metsänhoitosuunnitelman laatimiselle. Metsänhoitajain toi-

minta näillä virkataloilla kohdistuu etupäässä joka kymmenentenä vuotena kullakin talolla toimitettavaan metsänhoidontarkastukseen eli revisioonin, jossa tutkitaan metsän tila ja hoito sekä laaditaan ehdotus metsän käyttämiseksi ja hoidoksi seuraavain kymmenen vuoden varalle. Näiden toimitusten yhteydessä on toisinaan valmistettava kokonaan uusi metsänjakoehdotus, joka toimenpide aiheutuu joko maanmittausten kautta eli muulla tavoin tapahtuneista muutoksista tilusten tai metsän suhteen.

Seuraavaan tauluun on merkitty niiden sotilas- ja siviilivirkatalojen lukumäärä ja tilusalat läänittäin, joiden metsät ovat jaetut järjestettyä metsänhoitoa varten.

Sotilasvirkatalot.

L ä ä n i.	Virkatalojen luku.	Koko pinta- ala, hehtaaria.	Jaettua metsä- maata, hehtaaria.	Viljeltyä maata, hehtaaria.
Uudenmaan	150	33,420 92	8,550 14	8,544 58
Turun ja Porin	251	55,835 17	17,404 50	16,042 31
Hämeen	159	57,254 97	18,346 32	9,333 97
Mikkelin	95	41,956 70	15,867 06	5,670 95
Kuopion	27	10,906 54	4,538 44	1,713 59
Vaasan	82	47,559 34	17,416 74	6,435 38
Oulun	37	14,801 85	6,101 76	2,251 75
Summa	801	261,735 49	88,224 96	49,992 53

Siviilivirkatalot ynnä valtion pää- ja karjakartanot.

L ä ä n i.	Virkatalojen luku.	Koko pinta- ala, hehtaaria.	Jaettua metsä- maata, hehtaaria.	Viljeltyä maata, hehtaaria.
Uudenmaan	16	3,651 61	1,420 99	793 13
Turun ja Porin	21	6,799 53	1,576 84	1,808 73
Hämeen	5	2,493 91	708 95	494 22
Viipurin	5	5,424 59	2,060 28	1,146 78
Mikkelin	1	288 09	44 42	97 28
Vaasan	7	2,956 71	977 45	223 20
Summa	55	21,614 44	6,788 93	4,563 34

Edellä olevaan sotilasvirkatalojen lukumäärään ja pinta-alaan on otettu myös 10 virkatalonpuistoa, joiden pinta-ala yhteensä tekee 9,536,39 hehtaaria.

Toimituksien luku ja laatu kertomusvuoden kuluessa näkyy seuraavasta luettelosta.

L ä ä n i.	T o i m i t u k s i e n			Lukumäärä yhteensä.
	l a a t u.			
	Metsän- jakotöitä.	Revisiooni- töitä.	Kaikenlai- sia toimi- tuksia.	
Uudenmaan	3	49	2	54
Turun ja Porin	—	45	1	46
Hämeen	—	21	2	23
Viipurin	1	1	—	2
Mikkelin	1	18	—	19
Kuopion	—	9	—	9
Vaasan	—	9	4	13
Oulun	—	9	—	9
Summa	5	161	9	175

Kuten edellä olevasta luettelosta käy selville, on toimituksien lukumäärä ollut yhteensä 175. Edellisenä vuonna oli niiden luku 179. Alottamattomia toimituksia on ilmoitettu 6, joista 5 on maanmittaritoimen varalla ja 1 jäi tekemättä ajan vähyyden takia. Muista töistä on 79 päättynyt sekä ulko- että sisätöittensä puolesta ja 90 saatu ainoastaan metsässä toimitetuksi.

Kirkollisviraston virkatalot.

Suomenmaan evankelis-luterilaisten seurakuntain papiston virkataloilla ovat kertomusvuonna metsänhoidollisia töitä toimittaneet niitä varten asetetut kolme kirkollisvirkatalojen metsänhoitajaa sekä lisäksi 8 metsäkonduktööriä. Vuoden kuluessa suoritettujen toimituksien laatu ja lukumäärä kussakin hiippakunnassa selviää seuraavasta luettelosta.

Hiippakunta.	Virkatalojen nykyinen lukumäärä.	Toimituksien				
		laatu.				
		Lukumäärä.	Valmistavia töitä metsänhoitosuunnitelmiä varten toimitettu.	Metsähoitosuunnitelmiä vahvistettu.	Metsänjakoa lujitettu ja toimeenpantu.	Metsänkasvutusta, puiden leimaamista y. m. toimitettu.
Turun arkkihiippakunta	261	58	15	11	19	13
Porvoon hiippakunta	158	33	4	6	20	3
Savonlinnan »	161	38	15	11	4	8
Kuopion »	123	7	1	2	2	2
Yhteensä	703	136	35	30	45	26

Vuoden kuluessa vahvistettujen metsänhoitosuunnitelmien lukumäärä on 36, joiden lisäksi hoitosuunnitelma on vahvistettu myöskin yhdelle lukkarinvirkatalolle.

Seuraavasta taulusta selviää, kuinka monta virkataloa tähän asti on järjestettyä metsänhoitoa varten jaettu, niiden tilusala ja tiluslait, jaonaikuisen puumäärä sekä toimituskokouksissa ilmoitettu torppain lukumäärä.

L ä ä n i.	Lukumäärä virkataloja, joilla metsä on jaettu.	Viljeltyä tiluksia, kartanonpalkkoja y. m. hehtaavia.	Kasvullista metsämaata.		Kelmokasvuista metsämaata.		Sotaa ja hyökkäyksiä.	Järvien ja vesien.	Suunnattu tilus- ala.	Jakometsiä.	Torppain lukumäärä.
			Pinta-ala, hehtaavia.	Nykyinen puumäärä, m ³ .	Pinta-ala, hehtaavia.	Nykyinen puumäärä, m ³ .					
Uudenmaan	38	3,099,16	6,133,02	350,332	1,162,62	28,990	590,48	143,00	11,128,28	3,388,98	95
Turun ja Porin	66	5,567,15	10,733,16	719,844	2,965,60	62,580	973,79	96,02	20,335,72	7,247,59	200
Hämeen	51	3,365,60	8,892,26	677,473	1,655,17	74,551	642,31	813,80	15,369,14	6,295,59	112
Viipurin	56	4,453,24	18,359,42	1,330,631	4,478,39	172,166	1,701,76	2,628,01	31,620,82	12,831,44	183
Mikkelin	31	3,729,65	14,675,77	833,760	4,212,70	161,968	1,400,62	909,52	24,928,26	9,128,89	211
Vaasan	47	5,386,95	19,267,72	1,324,768	8,085,56	240,515	3,143,61	455,18	36,339,02	14,123,03	217
Kuopion	14	2,491,60	10,682,78	1,064,044	2,014,89	92,806	656,78	1,348,76	17,194,81	5,650,46	160
Oulun	1	138,06	146,75	814	174,99	1,624	92,50	8,83	561,13	112,75	2
Yhteensä	304	28,231,41	88,890,88	6,301,666	24,749,92	835,200	9,201,85	6,403,12	157,477,18	58,778,73	1,180

Metsänhoidonneuvojain toiminta.

Valtion palveluksessa olevat kaksi metsänhoidonneuvojaa ovat kertomusvuoden kuluessa, yksityisten maanomistajain tilausten johdosta, suorittaneet kaikkiaan 136 toimitusta. Näistä on metsänhoidonneuvojalla läntisessä piirissä, joka käsittää Uudenmaan, Turun ja Porin, Hämeen ja Vaasan läänit, ollut 50 toimitusta 31 eri tilaajan luona ja metsänhoidonneuvojalla itäisessä piirissä, johon muut läänit kuuluvat, 86 toimitusta 42 tilaajan luona, näistä 4 toimitusta Hämeen läänissä. Sitä paitsi ovat metsänhoidonneuvojat talvikuukausina toimittaneet jonkun verran sisätöitä, niinkuin karttojen piirustamista, toimituskirjojen laatimista y. m.

Toimituksien lukumäärä eri lääneissä sekä niiden laatu ja laajuus käy seuraavasta taulusta selville.

Metsänhoidonneuvoja	L ä ä n i.	Tilaajien lukumäärät.	Toimituspöytäkirjojen lukumäärät.	Toimintapäivien lukumäärät.	Matkapäivien lukumäärät.	Metsänjakotöitä.		Metsänhoidon järjestämistä.		Vuosihakkuulohkojen eroittamista.		Kaikenlaisia toimituksia.		Muuta metsänhoitolaisia toimittaneita.		
						Toimituksen lukumäärät.	Pinta-ala, hehtaaria.	Toimituksen lukumäärät.	Pinta-ala, hehtaaria.	Toimituksen lukumäärät.	Hakkuulohkojen lukumäärät.	Pinta-ala, hehtaaria.	Nenujen tai ohjelden antamista.		Metsänvarojain töiden tarkastusta.	18
Läntisessä piirissä	Uudenmaan	31	20	82	14	1	3,284,00	2	750,00	—	—	—	18	1	19	
	Turun ja Porin		5	40		—	—	2	2,790,00	—	—	—	—	4	—	3
	Hämeen		24	61		—	—	1	1,140,00	—	—	—	—	23	—	23
	Vaasan		1	4		—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Itäisessä	Viipurin	42	2	3	49	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
	Mikkelin		36	49		1	1,065,28	2	360,00	—	—	—	13	18	17	
	Kuopion		18	17		1	1,025,40	1	200,00	—	—	—	—	15	17	
	Oulun		26	14,5		—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1
»	Hämeen	4	4,5	—	—	—	—	2	2	3,50	—	4	4	4		
Yhteensä		73	136	275	63	3	5,374,68	8	5,240,00	2	2	3,50	64	55	84	

Sahaliike ja puutavarakauppa.

Teollisuushallituksen antamien tietojen mukaan käytettiin maamme sahalaitoksissa vuonna 1904, kotitarvekulutusta lukuunottamatta, kaikkiaan 25,813,364 saharhettä, joista sahattua tavaraa saatiin noin 3,019,000 kuutiometriä eli 646,176 standerttia. Kuhunkin standerttiin sahatavaraa kului siis keskimäärin 40 saharhettä. Kun edellisenä vuonna yhden standertin valmistamiseen käytettiin

41,7 ja vuonna 1902 taas 42,8, näyttäisi sahadirsien keskimääräinen vahvuus viimeisinä vuosina hiukan kohonneen.

Sahaliikkeen kehityksen vertailua varten on Teollisuushallituksen antamien tietojen sekä Suomen kauppaja-merenkulkuilaston mukaan laadittu seuraava luettelo maamme sahalaitoksissa sahattujen sekä samana vuonna maasta vietyjen sahatavaraain määrästä.

V u o s i.	Sahalaitoksissa valmistettua sahatavaraa, standerttia.	Maasta vietyä sahatavaraa, standerttia.
1900	594,826	513,007
1901	520,609	496,882
1902	520,930	561,051
1903	570,716	578,553
1904	646,176	579,182

Kuten taulusta käy selville on maasta viedyn sahatavaran määrä, lukuunottamatta vähennystä vuonna 1901, jolloin ulkomainen puutavarakauppa oli lamautunut, yhäti ollut kohoamassa. Taulu osoittaa myös ettei vientimäärän suuruus aina ole riippuva siitä määrästä puutavaraa, joka samana vuonna sahaetaan maamme sahalaitoksissa.

Seuraava taulu osoittaa maasta vietyjen puutavaraain määrän ja arvon vuosina 1895—1904.

V u o s i.	Sahavalmisteita		Hirsiä, pelkkoja, ratapölkkyjä y. m.		Propseja sekä hio-mopuita		Polttopuita		Muita puu-aineita		Yhteensä puutavaran vienti	
	määrä m ³	arvo Smc.	määrä m ³	arvo Smc.	määrä m ³	arvo Smc.	määrä m ³	arvo Smc.	määrä m ³	arvo Smc.	määrä m ³	arvo Smc.
1895	1,869,734	52,599,948	231,308	3,670,872	503,335	2,369,179	854,587	2,119,275	9,096	208,734	3,468,060	60,968,008
1896	2,129,753	60,416,573	238,803	3,802,359	557,404	2,546,692	661,647	1,663,711	20,694	380,856	3,608,301	68,810,191
1897	2,196,367	68,003,159	311,281	5,625,127	715,865	3,650,913	664,138	1,843,815	16,168	310,845	3,903,819	79,433,859
1898	2,229,021	77,591,132	324,362	5,987,763	746,015	5,222,105	594,605	2,068,894	15,989	305,969	3,909,992	91,175,863
1899	2,406,314	82,511,986	232,764	5,834,629	773,253	5,412,771	783,284	3,478,652	56,203	950,303	4,311,818	98,188,341
1900	2,396,820	89,955,645	420,112	8,223,189	961,237	7,689,896	991,849	4,437,414	10,244	193,845	4,780,262	110,499,989
1901	2,321,485	81,135,920	348,393	5,699,059	1,084,963	8,679,704	944,910	2,834,730	6,920	152,295	4,706,671	98,501,708
1902	2,621,285	96,698,684	375,537	6,110,096	870,227	6,695,838	925,270	2,574,079	15,648	275,953	4,807,967	112,354,650
1903	2,704,087	101,746,660	526,274	8,693,734	1,727,635	13,200,653	1,095,834	3,064,759	11,762	264,945	6,065,592	126,970,751
1904	2,705,997	89,142,376	524,343	8,098,930	2,223,046	15,478,020	1,150,261	3,208,151	24,195	512,785	6,627,842	116,440,262

Taulusta näkyy että puutavarakauppa viime vuosikymmenen kuluessa on melkoisesti lisääntynyt niin hyvin puutavarain paljouden (91,1 %) kuin niiden arvon puolesta (91,0 %) sekä että lisääntyminen on kulkenut jotenkin tasaisesti, joskus kyllä vajoten eri tavaralajien suhteen, vaan kohotakseen sitten sitä enemmän. Sahavalmisteiden vientimäärä tosin ei ole lisääntynyt muuta kuin 44,7 %, mutta niiden arvo on noussut 69,5 %:lla. Sitä vastoin on hirsien, pelkkojen ja ratapölkkyjen vientimäärä ja arvo kasvanut enemmän kuin kaksi vertaa — noin 120 %, proprien ja hiomopuiden vientimäärä enemmän kuin 4 kertaisesti ja näiden arvo runsaasti 6 kertaisesti. Erittäinkin on viimeksi mainittujen puutavaralajien vienti suunnattomasti lisääntynyt vuosina 1903 ja 1904. Sitenpä onkin proprien ja hiomopuiden hakkuu, jota ensin harjoitettiin ainoastaan rannikkomailla, nopeasti levinnyt sisämaihin ja on tätä nykyä jo päässyt arveluttavaan vauhtiin vesistöjen varsilla miltei joka läänissä, vähentäen tuntuvasti yksityisten metsäomaisuutta.

Tällaisen todenmukaisen liikahakkauksen vuoksi alkaa myynti kruununmetsistä saavuttaa yhä suuremman sijan varsinkin isompain puutavaralajien kaupassa. Edellä olevassa kertomuksessa on Metsähallitus jo huomauttanut, mitenkä hakkausmääriä voidaan, erittäinkin pohjois-Suomen hoitoalueissa, melkoisesti korottaa sen nojalla että tukkivarat useimmissa sikäläisissä hoitoalueissa on havaittu suuremmiksi kuin alkujaan otaksuttiin. Koska sitä paitsi on selvennyt, että näistä puutavaroista huomattava määrä on yli-ikäistä ja viallista ja kun järkipäiväinen metsänhoito sekä valtion taloudellinen etu vaatii, että nämät yli-ikäiset ja kestävättömät metsät niin pian kuin mahdollista hyväksi käytetään, on Metsähallitus ryhtynyt toimiin hakkausmäärien korottamiseksi.

Tehokas keino voimaperäisen metsätalouden aikaansaamiseen pohjois-Suomessa olisi ehdottomasti sen keskuspaikan *Rovaniemen kirkonkylän yhdistäminen välittömään yhteyteen rautatieverkostomme kanssa*. Rautatie helpottaisi tarpeellisen työväestön hankkimista näille harvaan asutuille seuduille ja varmentaisi elantotarpeiden saantia, joka taas alentaisi ja vakaannuttaisi työpalkat sekä tuottaisi paremman menekin ja paremmat hinnat metsäntuotteille, ostajat kun voisivat tehdä varmempia ennakkolaskuja kaupan kannattavuudesta. Vähempiarvoisten metsäntuotteiden kysyntä ja myynti tulisivat mahdolliseksi laajoilta metsäalueilta, sillä rautatien päätepaikka voisi usealle suunnalle haarautuvien nittoväylän kautta imeä metsäntuotteita melkein koko Lapinmaasta. Sitä paitsi on Rovaniemen ja Tervolan pitäjissä laajoja kitukasvuisia, hiomopuiksi sopivia kuusimetsiä, joiden hakkuu olisi aivan tarpeellinen, vaan joita ei voida mihinkään käyttää ennenkuin Kemin—Rovaniemen rautatie saadaan aikaan.

Vaikka luonto on varustanut pohjoisenkin osan maattamme erinomaisilla vesiteillä puutavaran kuljetusta varten, ovat lauttausolot Oulun läänissä tätä nykyä vielä yleensä epäedullisella kannalla ja puiden uittokulungit lisäävät siitä syystä tuntuvasti hankintakustannuksia. On sentähden tärkeätä että ruvetaan saattamaan parempaan uittokuntoon meidän pohjoiset pääjokemme ja niiden lukuisat sivuhaarat. Metsähallitus onkin jo tehnyt ehdotuksia eräitten jokien perkaamisesta ja uusien, nykyisiin olosuhteisiin sovitettujen lauttaus-sääntöjen laatimisesta ja aikoo edelleen toimia parannuksien aikaansaamiseksi tässä suhteessa.

Helsingissä, Metsähallituksessa, 21 päivänä Joulukuuta 1905.

P. W. HANNIKAINEN.

G. Oskar Timgren.
m:ttty.

